

Bilaga 1 till BF ang. Strategi för gröna frågor

STRATEGI FÖR DE GRÖNA FRÅGORNAS HANTERING I ÖSTERÅKERS KOMMUN

Förslag 2010-11-10, rev. 2010-11-18

Förord

Naturen och alla möjligheter till ett rikt friluftsliv kännetecknar Österåker som skärgårdskommun. Dessa ger också viktiga förutsättningar för en god folkhälsa och bred social samvaro. Vården och skyddet av miljön är en viktig uppgift för att nå en långsiktigt hållbar utveckling av samhället vilket läggs fast i de nationella miljömålen.

Kommunens gröna värden – natur, kultur och rekreation - har inventerats och dokumenterats och materialet har sammanställts, även med tidigare lokalt och regionalt insamlat material, i fem delrapporter: Biologisk mångfald och geologiska värden, Rekreation, Kulturmiljöer, Kustnära naturvärden samt Sjöar och vattendrag. För att göra det möjligt att få en bra överblick över det mycket omfattande materialet så har de fem rapporterna sammanfattats i: "Natur, kultur, rekreation och vattenmiljöer i Österåker".

Detta är en del av kommunens miljömålsarbete och för att få ett bredare underlag för kommunens fysiska planering och för olika tillståndsbeslut. Rapporterna är att se som faktaredovisningar utan ställningstaganden i förhållande till andra värden som också måste beaktas vid planering, exploatering och byggande. Rapporterna omfattar inte övrigt miljömålsarbete som t ex klimatfrågorna eller olika emissioner utan fokuserar på fysiska företeelser eller objekt av vikt för naturvård, kulturvård och rekreation.

Materialet är också tänkt att ge boende i kommunen och andra intresserade en samlad information om intressanta miljöer och den vackra natur som finns inom kommunen.

För att kunna utveckla arbetet med de gröna frågorna ytterligare så har detta förslag till "Strategi för hantering av de gröna frågorna i Österåker" tagits fram. Strategin är ett mål och vägledningsdokument som avses ingå som underlag i den årliga kommunala verksamhetsplaneringen och budgetprocessen med konkreta förslag till insatser för att bevara, utveckla och/eller tillgängliggöra de gröna värdena. Österåkers arbete med dessa frågor är också viktiga som delar i ett större sammanhang som exempel med regionens s.k. Gröna kilar och det nationella Natura 2000-arbetet.

Det bör noteras att ett sådant här projekt med omfattande faktainsamling och sammanställning tar lång tid varför vissa uppgifter kan hinna bli föråldrade och att redovisningar som dessa aldrig blir alldeles heltäckande varför uppdateringar och kompletteringar behöver ske.

Förslaget till "Strategi för hantering av de gröna frågorna i Österåker" har sänts på remiss till kommunens styrelser och nämnder, andra myndigheter och organisationer samt gränskommunerna.

I dokumentet ges fyra förslag till mål för arbetet och kopplade till dessa mål ett antal vägledningsförslag samt planeringsriktlinjer. I bilaga 2 lämnas olika förslag till åtgärder som kan ses som en idébank för det framtida arbetet. Dessa förslag, liksom naturligtvis även nya och andra förslag, ska sen kunna utgöra underlag för diskussion i den årliga verksamhetsplaneringen.

Förslaget är utarbetat av Ekologigruppen och WSP på uppdrag av kommunen.

Arbetet har letts av en Styrgruppen för kommunens miljömålsarbete (Kommunstyrelsens presidium och Miljö- och hälsoskyddsnämndens presidium) kompletterad med Byggnadsnämndens presidium.

Innehåll

Förord	sid 3
Mål 1: Boende och verksamma i Österåker ska ha god tillgång till parker och natur	sid. 5
Mål 2: Kommunen ska erbjuda boende och verksamma ett varierat utbud av grönområden av god kvalité	sid 8
Mål 3: Österåkers gröna miljöer ska bidra till att uppnå de nationella och lokala miljömålen	sid 12
Mål 4: Österåkers gröna miljöer bidrar till kommunens attraktivitet som skärgårdskommun	sid. 17
Bilaga 1: Tabell 1 och 2: Definitioner och riktvärden	sid. 18
Bilaga 2: Lista ”idébank” med förslag till åtgärder för de fyra målområdena	sid. 21

MÅL 1: Boende och verksamma i Österåker ska ha god tillgång till parker och natur

Detta mål syftar till att stärka Österåkers kommuns identitet som en kommun med god livskvalitet, stora möjligheter till en rik fritid och en god hälsa.

Forskning visar att vistelse i gröna miljöer har stor betydelse för folkhälsan. De gröna miljöerna har en lugnande effekt som till exempel minskar symptom av stress och depressioner. De möjligheter till motion som vistelse i grönområden ofta ger, har också positiva effekter på andra vanliga folkhälsoproblem såsom övervikt och hjärt- och kärlproblem.

Närheten till grönområden har stor betydelse för hur ofta människor använder dem. De som har nära till ett grönområde besöker det inte bara oftare, besöken varar också en längre stund. Genom att ge boende och verksamma i Österåker en god tillgång till parker och natur skapar man goda förutsättningar för ett hälsosamt liv. Närheten till naturen ingår också som en del av kommunens varumärke.

Målet innebär att alla ska ha god tillgång till parker och naturmiljöer i närheten av bostaden, arbetsplatsen, skolmiljöer och vårdmiljöer. Tillgång till de gröna miljöerna ska finnas för alla människor oavsett ålder, kön, nationalitet, socioekonomisk status eller fysisk kapacitet.

Arbetet med målet är en viktig del av arbetet med det nationella miljömålet "God bebyggd miljö".

Vägledning 1.1:

Säkerställ tillgången till bostadsnära parker/natur, tätortsnära natur och större rekreationsområden

I Österåker ska alla invånare ha tillgång till en variation av gröna miljöer. Beroende på hur ett grönområde ska användas och av vem ställs olika krav på storlek, tillgänglighet och innehåll. Den nära lilla parken för småbarnslek och samvaro grannar emellan ställer inte samma krav på storlek och innehåll som grannskapsparken eller stadsparken. Den bostadsnära skogen är mycket uppskattad och använd men kan sällan erbjuda vildmarkens tystnad och mer varierade naturupplevelser. I Österåkers kommun bör så många som möjligt ha den tillgång till olika park- och naturmiljöer som beskrivs i bilaga 1, tabell 1.

Planeringsriktlinjer

Planera för god tillgång till grönytor vid bebyggelseutveckling och nybyggnation

Vid nybyggnation och bebyggelseutveckling bör utformning av grönstrukturen följa riktlinjer i detta program. En kartläggning bör utföras för att säkra att både det nya området och befintliga områden får fortsatt god tillgång på gröna park- och naturmiljöer enligt tabell 1 och 2 i bilaga 1. Planering för tillgången måste ske såväl på strategisk nivå (ÖP och FÖP) som i samband med detaljerad planering.

Vägledning 1.2:

Utveckla ett nätverk av gröna stråk i tätorten och på landsbygden

Österåkers kommuninvånare bör erbjudas ett hållbart alternativ till biltransport genom att säkerställa ett nätverk av gång- och cykelvägar mellan tätorter, småorter och rekreationsområden. Som bas för nätverket kan befintliga äldre kulturvägar och stigar nyttjas.

Planeringsriktlinjer

Planera för gröna stråk vid bebyggelseutveckling och nybyggnation

I samband med bebyggelseutveckling och nybyggnation ska behovet av gröna stråk genom områdena och till parker och grönområden tillgodoses. Förslag på rekreativa strukturer för områdena Näs, Tälj-Gottsunda, Svinninge, Stava-Norrö, Kolgärdet-Valsjö, Sjökarby-Kvisslingby-Gillmyra gård, Bredvik-Lervik, Flaxenvik, Skärgårdsstad, Solberga – Gamla Solberga och Grindmossen – Blekungen – Rännilen finns i underlagsrapporten rekreation. Stråken bör behandlas strategisk i den översiktliga planeringen, medan detaljerad utformning styrs inom detaljerad planering.

Vägledning 1.3:

Bevara och tillgängliggör strandområden attraktiva för rekreation

Strandområden är särskilt attraktiva för rekreation. Det är därför viktigt att säkerställa allmänhetens tillgång till dessa områden.

Planeringsriktlinjer

Tillgängliggör strandområden vid nybyggnad

Vid nybyggnation i strandnära lägen bör allmänhetens tillgång till stranden säkerställas. Ny bebyggelse och tomtmark bör utformas så att en tydlig gräns finns mellan privat tomtmark och offentliga strandområden. Till exempel kan stigar, strandpromenader och GC-vägar anläggas mellan bebyggelse och vatten för att säkerställa strandområdets offentliga karaktär. Arbetet sker såväl inom FÖP och detaljplanearbete. Styrande riktlinjer inom gestaltningsprogram kan vara viktiga i vissa fall.

Vägledning 1.4:

Förbättra tillgängligheten i gröna områden som idag har begränsad tillgänglighet

Planeringsriktlinjer

Planera för tydligare och bättre tillgänglighet vid bebyggelseutveckling, nybyggnation och anläggning av grönområden

I samband med bebyggelseutveckling, nybyggnation och anläggning av halvprivata grönområden såsom golfbanor, idrottsplatser m.m. ska dessa så långt som möjligt göras tillgängliga för allmänheten t.ex. genom att allmänheten bereds tillträde till vissa delar eller under vissa tider.

Vägledning 1.5:

Skapa och värna tillgången till offentliga mötesplatser för alla åldersgrupper

Planeringsriktlinjer

Säkra att offentliga miljöer inte kommersialiseras på ett sätt som utesluter annan användning

Kommersiell verksamhet såsom uteserveringar och marknadsstånd är mycket viktig i de offentliga rummen. Möjligheterna att låta dessa främja det offentliga livet i Österåker och bidra till upplevelsen av miljön även för dem som vistas där i icke kommersiellt syfte ska utvecklas. Vid tillståndsgivning för kommersiella verksamheter i den offentliga miljön bör konsekvenserna för icke kommersiella aktiviteter utredas och inskränkningar i det fria användandet begränsas så långt som möjligt.

Vid nybyggnation ska behovet av olika mötesplatser säkras

Vid nybyggnation av bostads- och verksamhetsmiljöer ska behovet av olika mötesplatser tillgodoses. Utgångspunkt för att bedöma behovet av mötesplatser tas utifrån de generella riktlinjer som utformas i samband med åtgärd 1.5.1, som beskriver utarbetandet av en handlingsplan.

MÅL 2: Kommunen ska erbjuda boende och verksamma ett varierat utbud av grönområden av god kvalitet

Målet syftar till att stärka kommunens identitet som kust- och skärgårdskommun, med tillgång till både vildmarksnatur och rika kulturlandskap. Möjligheterna till en upplevelserik fritid, med tillgång till ett varierat utbud av grönområden med hög kvalitet, ska vara ett tydligt kännetecken för kommunen och ett argument för att bosätta sig, eller etablera verksamhet i kommunen.

Människor använder grönområden på olika sätt och har behov av olika gröna områden i olika situationer. På vardagar kan den bostadsnära parken eller skogsdungen vara viktig; för kvällspromenader, utomhuspicknick på lunchen eller för lek. Vid andra tillfällen kan man istället vilja kunna komma ut till ett större naturområde för att uppleva tystnad, sporta eller studera naturen. Man har också olika förutsättningar när man vistas i naturen. Vissa är vana att vistas i naturen och tycker om när naturen upplevs som orörd, för andra är det viktigt med anlagda stigar, tydlig information och bänkar att vila på. Gemensamt för de flesta är att man vill vistas i miljöer som känns trygga och som sköts på ett ändamålsenligt sätt.

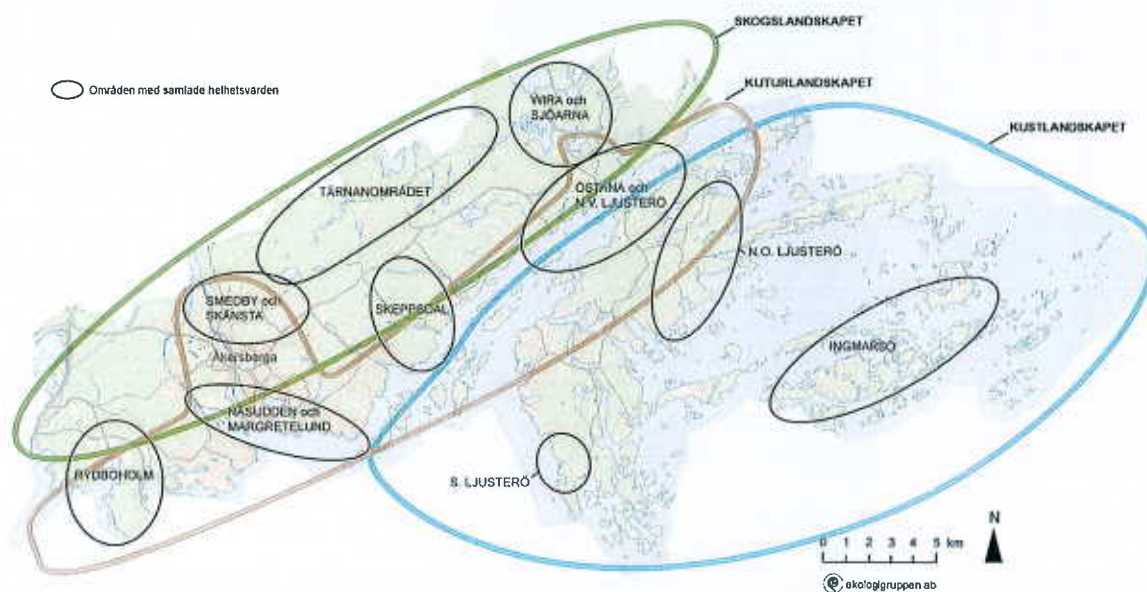
Målet innebär att det ska finnas gröna miljöer som tilltalar människor med olika intressen och livssituationer, allt från anlagda parker och idrottsanläggningar till stora skogar och blomstrande ängar. Det ska finnas olika typer av grönområden, både mer tillrättalagda och mer orörda. Österåkers gröstruktur ska erbjuda en variation av upplevelser. Målet innebär också att utemiljöerna ska vara trygga och tilltalande för besökarna.

Arbetet med målet är en viktig del av arbetet med det nationella miljömålet ”God bebyggd miljö”.

Vägledning 2.1:

Lyft fram kommunens rikedom av upplevelsevärden som finns knutna till kustlandskapet, kulturlandskapet och skogslandskapet

I Österåkers kommun finns många höga upplevelsevärden knutna till kustlandskapet, kulturlandskapet och skogslandskapet. Dessa värden kan förstärkas och lyftas fram genom skötsel och information och därigenom bli en än viktigare del av Österåkers attraktivitet (se även vidare under Mål 4).

Karta 3. Österåkers karaktärstypiska landskap (skogslandskapet, kulturlandskapet och kustlandskapet) samt områden med samlade helhetsvärden för vatten-, natur-, kultur- och rekreation.

Planeringsriktlinjer

Lyft fram Österåkers karaktärstypiska miljöer vid skötsel samt ny- och ombyggnad

I samband med olika skötselinsatser och vid ny- och ombyggnad av parker bör dessa utformas på ett sätt så att de förstärker upplevelsen av de karaktärstypiska miljöerna. Vid planering av ny bebyggelse, bör möjligheterna att förstärka de typiska miljöerna beaktas, där bebyggelsens karaktär kan förstärka landskapets.

Konsekvensanalys av påverkan på områden med höga helhetsvärden vid ändrad markanvändning eller ändrad skötsel

I samband med ändrad markanvändning eller ändrad skötsel i områden med höga helhetsvärden bör särskilda rutiner för konsekvensanalyser av påverkan på områdets värden tas fram.

Bevara och utveckla kulturlandskapen

I Österåkers kommun finns ett flertal kulturlandskap och kulturmiljöer med höga värden. Utöver dess värde för kulturmiljövården har de stor betydelse för Österåkers identitet, värden som rekreationsområden, och i vissa fall turism. Här spelar landskapsbilden en stor roll. Landskapet förändras ständigt men denna förändring kan ske med mer eller mindre hänsyn och samspel med landskapets karaktär och historia. I underlagsrapport kulturmiljö anges några generella riktlinjer för hänsynstagande vid planering.

Vägledning 2.2:

Skapa förutsättningar för ett hälsosamt och aktivt liv i kommunens tätorter

Människor har behov av olika sorters parkmiljöer för att kunna sporta, umgås, och slappna av. I Österåkers parker ska finnas möjlighet för alla (olika åldersgrupper m.m.) att hitta attraktiva vistelsezoner och rörelsestråk. I Österåkers tätorter bör det finnas tillgång till en variation av parkkaraktärer enligt tabell 2, bilaga 1.

Planeringsriktlinjer

Utgå från behovet av olika parkkaraktärer vid nyanläggning av parker

Parker och miljöer som innehåller många olika parkkaraktärer är särskilt uppskattade. Vid nyanläggning eller ombyggnad av parker bör möjligheten att komplettera med ytterligare parkkaraktärer studeras (Tabell 2, bilaga 1).

Avsätt mark för koloni- och odlingslottsområden i utbyggnadsområden med flerfamiljshus

I utbyggnadsområden med flerfamiljshus bör mark avsättas för odling i olika form. Koloni- och odlingslottsområdena bör utformas så att de är tillgängliga för allmänheten och så att de positivt bidrar till omgivningen.

Vägledning 2.3:

Utveckla gröna miljöer för barn och ungdomar

Planeringsriktlinjer

Anläggande av lekmiljöer i nybyggnadsområden

Vid nybyggnation och bebyggelseutveckling bör tillgången på lekmiljöer följa riktlinjer i lekplatsplanen som föreslås under åtgärd 2.2.1. En kartläggning bör utföras för att säkra att både det nya området och befintliga områden får fortsatt god tillgång på lekmiljöer.

Vägledning 2.4:

Skapa trygga parker och andra utemiljöer

Trygghetsaspekten beaktas vid utformning av alla offentliga platser i tätorterna och för viktiga kommunikationsstråk inom och mellan tätort och samhällen.

För att öka trygghetskänslan bör kontakten mellan omgivande bebyggelse och viktiga kommunikationsstråk vara god. Vidare bör välanvända gång- och cykelstråk ha god överblickbarhet och tillräcklig belysning. Även i parkerna bör behovet av överblickbarhet och tillräcklig belysning tillgodoses, men med bibehållande av andra parkvärden.

Planeringsriktlinjer

Planera för trygga stråk vid nybyggnation och bebyggelseutveckling

Vid nybyggnation och bebyggelseutveckling bör trygga gång- och cykelstråk planeras till och inom områdena.

Vägledning 2.5:

Värna kommunens tysta områden

Med tysta områden menas natur- och grönområden där ljudnivån från omgivande mänskliga aktiviteter såsom vägar, industrier och bebyggelse är låg. I dessa tysta områden är det istället naturens egna ljud som kommer fram. Tillgången till relativt tysta natur- och grönområden är av stor vikt för människors hälsa och välbefinnande. Tysta områden definieras som områden med en ljudnivå under 30-45dBA beroende på karaktären av det tysta området.

Planeringsriktlinjer

Analys av påverkan på tysta områden vid ny- och ombyggnation

I samband med ny- och ombyggnation av vägar, industrier och andra bulleralstrande anläggningar bör bullerutredningar som analyserar påverkan på Österåkers tysta grön- och naturområden utföras. Områdena måste behandlas på ett strategiskt sätt i den översiktliga planeringen, medan detaljerade hänsyn och åtgärder kan hanteras i detaljerad planering.

Vägledning 2.6:

Skapa förutsättningar för att sköta park- och naturområden så att deras värde och funktion bibehålls

Planeringsriktlinjer

Framtagande av skötselplaner och skötselkostnads kalkyler vid ombyggnad och nyanläggning

För att säkerställa en god skötsel av kommunens parker bör en skötselplan och skötselkostnads kalkyl tas fram inför beslut om ombyggnad och nyanläggning av parker och andra gröna miljöer. Med bas i kalkylen bör en redovisning av hur den framtida skötseln kan finansieras finnas för att säkerställa att en god skötsel kan säkras.

MÅL 3: Österåkers gröna miljöer ska bidra till att uppnå de nationella och lokala miljömålen

Målet syftar till att stärka kommunens delaktighet i en långsiktigt hållbar utveckling. Kommunen ska med dessa åtgärder visa ledarskap och ansvar för arbetet med miljö och naturvård. Åtgärderna kommer också att bidra till en säkrare och mer robust miljö inom kommunen.

Miljömålen syftar till att skapa en god-, attraktiv och hälsosam livsmiljö för både människor, djur och växter. Genom en god användning av sina gröna miljöer kan Österåker bidra till att uppfylla de nationella miljömålen. Genom att planera en attraktiv stad för gående och cyklande kan kommunen bidra till klimatmålet, till friskare luft och minskad försurning. Genom en god skötsel av kommunens naturmiljöer kan man bidra till mål om ingen övergödning, levande sjöar och vattendrag, grundvatten av god kvalitet, hav i balans samt levande kust och skärgård, myllrande våtmarker, levande skogar, ett rikt odlingslandskap och ett rikt djur och växtliv. Genom att använda naturens resurser på bästa sätt kan man bidra till att målet en god bebyggd miljö kan uppnås.

Planering och skötsel av kommunens gröna miljöer ska bidra till att uppfylla de nationella och lokala miljömålen.

Vägledning 3.1:

Reservera strategiskt belägen mark för reglerande ekologiska funktioner som omhändertagande av dagvatten, luftrening, vindskydd, m.m.

Vägledningen syftar till att säkra mark som behövs för att reglerande ekologiska funktioner ska kunna fungera i ett långsiktigt perspektiv. På så sätt säkras funktioner för bl.a. dagvattenrening, flödesreglering och luftrening, vilket stärker kommunens resiliens, d.v.s. gör kommunen mer tålig mot framtida förändringar i miljön. Sådana förändringar är bl.a. de som sannolikt följer med väntade klimatförändringar, bl.a. förhöjda vattenstånd och häftigare regnvattenflöden vintertid. Åtgärderna bidrar också till en mer hälsosam och säker livsmiljö, eftersom flera av de ekologiska funktionerna direkt påverkar vår livsmiljö och säkerhet.

Om strategisk mark reserveras för reglerande ekologiska funktioner, kan flera av de nationella miljömålen stödjas:

Frisk luft: Med tillräckligt stora grönytor intill den täta bebyggelsen, skapas en luftväxling som för bort föroreningar från tätorten. Träd som står intill föroreningar som t.ex. trafikerade vägar, filtrerar luften och fångar upp ohälsosamma partiklar.

Ingen övergödning: En effektiv dagvattenhantering gör det möjligt att minska tillförseln av gödande föroreningar från bebyggelse och vägar. På lång sikt kan ytor kring små och stora VA-anläggningar behövas för att efterbehandla renat avlopp, vilket kan minska utsläpp av gödande ämnen från VA-systemen.

Levande sjöar och vattendrag: Åtgärderna kommer att kunna bidra till en bättre vattenkvalitet, då god behandling av dagvatten blir möjlig. Detta bidrar också till att säkra kvaliteten på dricksvattentäkter. Åtgärderna kan också utformas så att de hydrologiska flödena i vattendragen bättre anpassas till krav hos känsliga växter och djur.

God bebyggd miljö: Åtgärderna bidrar till en strategisk markanvändning och ett strategiskt nyttjande av naturvärden och naturresurser, i enlighet med målet. De bidrar också till en säkrare livsmiljö och en bättre hälsa.

Reservationen av mark för funktionerna bör ske dels på strategisk nivå, sett till hela kommunens behov på lång sikt. I samband med mer detaljerad planläggning kan detaljerade karteringar av ytor vara nödvändig.

Planeringsriktlinjer

Planera för god tillgång på ytor för ekologiska funktioner vid översiktlig planering, bebyggelseutveckling och nybyggnation

Vid bebyggelseutveckling uppdateras prognoser för vilka ytor som behövs för reglerande funktioner.

Vid behov uppställs mål för att begränsa andelen hårdgjorda ytor samt för att säkerställa andelen trädbevuxna ytor.

Vägledning 3.2:

Verka för en långsiktig hållbar användning av jordbruks- och skogsmark samt yt- och grundvattenresurser

Produktionsmarkerna i Österåkers kommun har en stor betydelse för kommunens identitet och livskvalitet, utöver det ekonomiska värdet. Markerna har också en stor betydelse i ett regionalt perspektiv, då denna typ av s.k. producerande ekologiska funktioner främst förekommer i kommunerna utanför Storstockholms tätaste delar. Värdet av dessa naturresurser väntas öka påtagligt, i takt med att ökad global konsumtion ökar pressen på ekosystemens produktionsförmåga. En långsiktigt hållbar utveckling av kommunen, inbegriper därför en strategisk markanvändning som möjliggör ett effektivt nyttjande av jordbruksmark, skogsmark och vattenområden. Bevarandet av produktiva jordbruksmarker är särskilt viktigt.

Ett långsiktigt hållbart nyttjande av dessa producerande ekosystem, bidrar till att stödja flera av de nationella miljömålen:

Begränsad klimatpåverkan: Odlingsmarkerna på produktiva jordar i Österåkers kommun, ger långsiktiga möjligheter till närodling för Stockholmsregionen, liksom möjligheter till lokala kretslopp av närsalter (det senare förutsätter att föroreningar i avloppsslam kan begränsas). Det storstadsnära läget är på detta sätt mycket strategiskt och möjliggör (teoretiskt sett) korta transporter. Genom att säkra möjligheterna att nyttja produktiva marker, stärks miljömålet.

Hav i balans: Åtgärder som planeras för att minska belastning från dagvatten, kan stärka möjligheterna till en god havsmiljö med goda produktionsförhållande för bl.a. fisk.

Grundvatten av god kvalitet: Åtgärder som planeras för att minska belastning från dagvatten, medför att viktiga grundvattenförekomster kan behålla en god kvalitet.

Levande skogar: Åtgärder bidrar till att utveckla ett skogsbruk som kan bidra såväl med viktiga skogsprodukter, som husera en rik biologisk mångfald. Skogens biologiska funktioner, bl.a. som hem för skadedjursreglerande rovdjur, kombineras med odlingsmarkens produktion.

Ett rikt jordbrukslandskap: Åtgärderna säkrar möjligheten att utnyttja de produktiva markerna, men ger också utrymme för en rik biologisk mångfald. Delar av denna biologiska mångfald bidrar också med tjänster som pollinering och skadedjursbegränsning.

Levande djur- och växtliv: Ett rikt kulturlandskap, ett hänsynsfullt skogsbruk och vattenhantering som ger rena vattendrag är ett starkt stöd för miljömålet.

God bebyggd miljö: Åtgärderna bidrar till att uppfylla målet genom att säkra en resurseffektiv markanvändning och en strategisk avvägning mellan olika värden.

Planeringsriktlinjer

Ta hänsyn till möjligheterna till jordbruksverksamheter

I den detaljerade planeringen är det också viktigt att säkra att brukningsmöjligheterna inte begränsas av ogenomtänkta avstyckningar, fragmentering av åkermark eller andra brukningshinder. Hänsyn till möjligheter att hålla hästar bör också tas (hästallergener) med tanke på att hästhållning ofta är en viktig del av jordbruksverksamhet i kommunen. Tätortsutveckling i närheten av jordbruksverksamhet bör genomföras i samråd med brukare, så att möjligheterna till tätortsnära jordbruk bevaras.

Vägledning 3.3:

Vårda kustlandskapets vikar och marina miljöer till god ekologisk balans och god badvattenkvalitet

Områdesspecifika beskrivningar och åtgärdsförslag finns att tillgå i kommunens relationsdatabas i Access för "Kustnära naturvärden i Österåkers kommun, delrapport Fastlandskust och Ljusterö". Åtgärder samordnas med fördel inom ett samlat åtgärdsprogram för vattenfrågor.

Åtgärderna stärker främst miljömålet *Hav i balans, Ingen övergödning och Ett rikt djur och växtliv*.

Vägledning 3.4:

Vårda sjöar, vattendrag och våtmarker till god ekologisk balans och god badvattenkvalitet

Områdesspecifika beskrivningar och åtgärdsförslag finns att tillgå i kommunens GIS-skikt med tillhörande objektsblad i pdf-format för "Vattenprogram Österåkers kommun, sjöar och vattendrag". Åtgärder samordnas med fördel inom ett samlat åtgärdsprogram för vattenfrågor.

Åtgärderna stöder främst miljömålen *Levande sjöar och vattendrag, Myllrande våtmarker* och *Ett rikt djur- och växtliv*.

Vägledning 3.5:

Vårda kulturlandskapets värdefulla ängs- och betesmarker så att de behåller sina höga naturvärden

Områdesspecifika beskrivningar och åtgärdsförslag finns att tillgå i kommunens geodatabas för "Biologisk mångfald och geologiska värden i Österåker".

Åtgärderna stödjer främst miljömålen *Ett rikt odlingslandskap* och *Ett rikt djur- och växtliv*. Det är vidare uppenbart att kulturlandskapet erbjuder några av de mest eftertraktade upplevelsevärdena för människor, såsom upplevelser av blommande ängar, och att arbetet med dessa gynnar värden för rekreation och friluftsliv.

Vägledning 3.6:

Vårda skogslandskapet så att det behåller sina höga naturvärden

Områdesspecifika beskrivningar och åtgärdsförslag finns att tillgå i kommunens geodatabas för ”Biologisk mångfald och geologiska värden i Österåker”.

Åtgärderna stödjer miljömålen *Levande skogar* och *Ett rikt djur- och växtliv*.

Vägledning 3.7:

Vårda kulturlandskapets värdefulla ädellövskogsmiljöer så att de behåller sina höga naturvärden

Områdesspecifika beskrivningar och åtgärdsförslag finns att tillgå i kommunens geodatabas för ”Biologisk mångfald och geologiska värden i Österåker”.

Åtgärderna stödjer miljömålen *Ett rikt odlingslandskap* och *Ett rikt djur- och växtliv*.

Vägledning 3.8:

Agera så att ekologiska samband säkras och utvecklas

Dessa åtgärder bidrar till att bevara kommunens biologiska mångfald på lång sikt, eftersom spridning av arter mellan lämpliga biotoper är nödvändig för att populationerna långsiktigt ska fortleva. På så sätt stöder åtgärderna miljömålet *Ett rikt växt- och djurliv*, men är också en del av målet *God bebyggd miljö* i det hänseendet att det bidrar till en strategisk markanvändning med utrymme för många olika värden. Åtgärderna riktar sig av naturliga skäl främst till svårspredda arter.

För att de ekologiska sambanden ska fungera, måste viktiga kärnområden för arternas reproduktion säkras. Sådana åtgärder beskrivs under andra vägledningar. Härunder beskrivs åtgärder för att utveckla spridningssamband mellan kärnområden och för att överbygga befintliga barriärer.

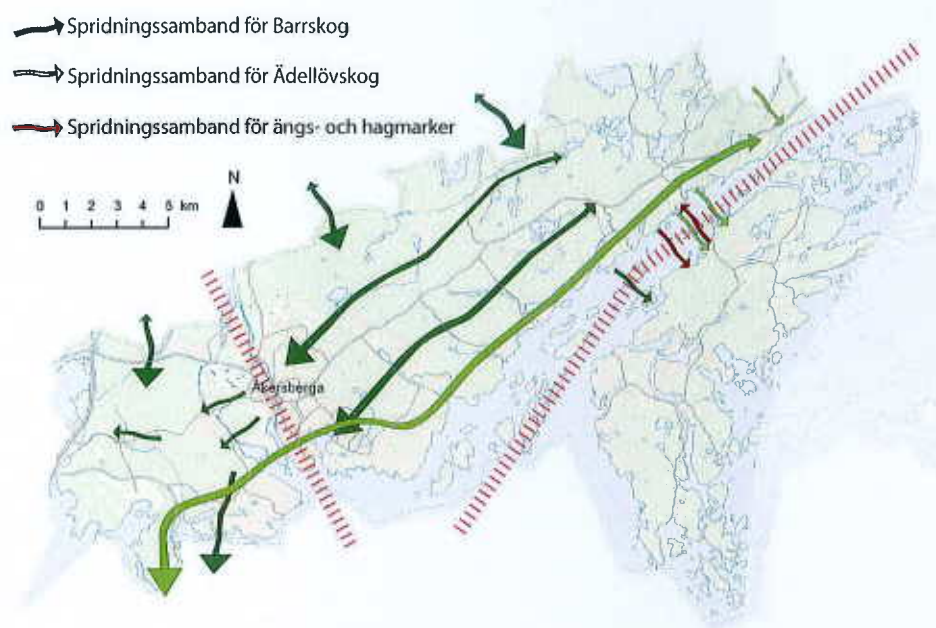
I underlaget till grönplanen beskrivs översiktligt de viktigaste ekologiska sambanden för lövskogarter, barrskogarter, ängs- och hagmarksarter samt strandlevande arter. Sambanden för vattenlevande arter är ej beskrivna för kommunen som helhet, men finns beskrivna för respektive vattendrag.

Ädellövskogssambandet förekommer främst längs fastlandskusten, från Östanå i öster till Rydboholm i väster och har betydelse för spridning in mot centrala Stockholm och Nationalstadsparken.

Barrskogssambandet finns främst i den inre delen av fastlandet med Tärnanområdet i centrum med utbyte främst norrut mot Norrtälje och västerut mot Vallentuna. Åt väster får gamla tallbestånd en större betydelse, en naturtyp som har ett sammanhängande samband ända in mot centrala Stockholm.

Ängs- och hagmarksobjekten är utspridda i kommunen och ett storskaligt samband saknas. Området från Wirabruk ner mot Östanå och över till Norra Ljusterö är dock ett mer sammanhängande område med många områden med höga naturvärden. Här finns ett viktigt lokalt spridningssamband.

Även våtmarkerna och sumpskogarna är utspridda och tydliga samband saknas. Lokalt förekommer starka samband längs stränderna och i sammanhängande skogsområden, bl.a. i Tärnan.

Planeringsriktlinjer

Planera för att utveckla spridningssamband

Spridningssambanden bör behandlas strategiskt tillsammans med rekreationsvärden, kulturmiljövärden och ekosystemtjänsternas värden i en samlad analys av grönstrukturen, vilken måste samordnas med den urbana strukturen. Analysen görs inom den översiktliga planeringen.

I den detaljerade planeringen tas hänsyn till utpekade spridningssamband. Det kan t.ex. handla om åtgärder i form av att enskilda träd som är viktiga för spridning skyddas, att viktiga skogsområden som utgör kärnor för spridningssambandet underhålls och att träd som i framtiden kan bli viktiga element i spridningssamband planteras i alléer och parker.

MÅL 4: Österåkers gröna miljöer bidrar till kommunens attraktivitet som skärgårdskommun.

Österåkers natur har stora möjligheter att bidra till kommunens attraktivitet både för boende och verksamma i kommunen och för personer som skulle kunna vara intresserade av att flytta till Österåker, starta företag här eller turista i kommunen. Här finns skogslandskapet med stora tysta skogsområden och badsjöar, här finns ett intressant och levande kulturlandskap och ett vackert kustlandskap. För att naturen ska vara en del av kommunens attraktivitet är det inte bara viktigt att kommunen tar vara på de värden som finns. Det är också viktigt att man underlättar för boende och besökare att komma ut i naturen och att man berättar om den.

Målet handlar om att man genom planering samt information och marknadsföring av Österåkers gröna miljöer bidrar till kommunens attraktivitet både för dess invånare samt potentiella nya invånare, besökare eller investerare.

Vägledning 4.1:

Marknadsför Österåkers värdefulla landskapsområden som en del av kommunens identitet

Vägledning 4.2:

Ökad dialog, utbildning och information om Österåker som skärgårdskommun och dess gröna värden

Vägledning 4.3:

Kunskapssammanställningar och fortsatt arbete kring kommunens gröna miljöer och värdefulla landskap

Bilaga 1 till Strategi för de gröna frågorna

Tabell 1

Siffrorna i denna tabell är tagna från underlagsrapporten för rekreation.

Liten park, gröning

Storlek

Minst 0.2-1 ha

Funktion

Liten park med gångvägar, sittplatser och/eller lekfunktion för små barn. Trygg miljö.

Tillgänglighet

Max 300 m från bostad utan att passera gata >3000 fordon/dygn och max 30 km/tim.

Riktvärde buller

Max 55 dBA, helst lägre.

Grannskapspark/Områdespark

Storlek

Minst 1-5 ha

Funktion

Ett parkområde som används för lek och samvaro. Används lokalt vid högtider och fest (valborg, midsommar mm).

Tillgänglighet

Max 300 m* från bostad utan att passera gata >3000 bilar/dygn och max 50 km/tim.

* I underlagsrapport för rekreation anges måttet 500 meter till bostadsnära natur. Efter att denna rapport kom ut har forskning visat, och Boverket kommit ut med riktlinjer, att avståndet till bostadsnära natur bör vara högst 300 meter.

Kvalitetskrav

Kan bestå av gräsytor med träd och buskar, naturmark och/eller kulturmiljöer. Välvdad och trygg miljö. Utrustning för lek och samvaro. Attraktiva lekytor och lugna vackra sittplatser.

Riktvärde buller

Max 45 dBA inom någon del av parken

Tabell 1, forts.

Siffrorna i denna tabell är tagna från underlagsrapporten för rekreation.

Närskog/närnatur

Storlek

Större än 1 ha (100 x 100 m), helst större än 1 km² och mer än 100 m brett.

Funktion

Skog eller annan natur nära bostäder som nyttjas för små promenader, motionsrunda hundrastning, barnens lek, picknick mm.

Tillgänglighet

0 - 200 m från bostaden med trafiksäker passage av trafikerade gator. "5 min promenad till skogen" kan vara Österåkers slogan.
Samfällt grönområde på Norrö, Ängevägen.

Riktvärde buller

Lägre än 45 dB(A) bör eftersträvas.

Promenadområde/strövområde

Storlek

Större än 1 km² (10 ha) helst större än 3 km² (30 ha)

Funktion

Större sammanhängande skogsområde eller annat naturområde där man kan vandra, springa eller åka skidor i flera timmar utan att passera trafikerade vägar, bebyggelse och dylikt. Används för avkoppling, återhämtning, motion, naturupplevelse mm.

Tysta områden

Maximalt 40 dB(A) ekvivalentnivå bör eftersträvas helst ännu tystare inom skogsområden och kulturmiljöer.

Tillgänglighet

Boende ska ha max 2 km till ett promenad- eller strövområde och området skall nås inom ½ tim med cykel eller 10 min med bil.

Bilaga 1, tabell 2

De åtta parkkaraktärerna

Parkerna måste vara attraktiva för att vi ska vilja vistas där. Patrik Grahn vid SLU Alnarp har undersökt hur parker används och vad som uppskattas mest.

Han fann att de parkegenskaper och innehåll som uppskattades mest kunde sammanfattas i åtta så kallade parkkaraktärer baserat på upplevelser: vildhet, rymd, kulturmiljö-rofylldhet, artrikedom, allmänning (stor öppen gräsmatta), fest, kultur, lek och odling. De stora parker som innehöll alla delar var de mest välbesökta.

Följande beskrivning av parkkaraktärerna är tagen från underlagsrapporten för rekreation.

Det vilda

Människor har behov av miljöer som upplevs skapade av naturen själv. Vildvuxna miljöer som stimulerar fantasin, med träd, busk och örtskikt som ger ett självsätt intryck, slingrande stigar, vattensamlingar, mossiga stenblock mm.

Skogskänslan

Ett skogsområde där man kan vistas utan att störas av omgivande bebyggelse eller vägar. Där man kan ta sig fram längs bra leder. Skogen ska kännas som naturskog och helst upplevas som om den inte har något slut. Här ska man kunna promenera eller motionera i lugn och ro och kunna uppleva skogens olika nyanser.

Artrikedomen

Artrika områden fascinerar. Områden där man kan uppleva och studera olika former av liv. Mest uttalad är denna karaktär vid skogs- och vattenbrynen som ofta är rika på olika arter av fåglar, insekter och örter. Våtmarker, sumpskogar, ängs- och hagmarker utgör andra exempel.

Kulturpark - rofylldhet

I den utpräglade kulturparken, där landskap och växter ska visa ett ideal, en lustgård härskar rofylldheten. En sådan park ska vara städad, fri från buller och mycket välskött så att man upplever lugn och harmoni.

Festparken

Festparken har en tydlig kulturprägel med grusade gångar, prydnadsväxter och fin kvällsbelysning. Folkliv och nöjen som kaféer och underhållning är viktiga inslag. Karaktären ger uttryck för människors behov av att koppla av och roa sig tillsammans med andra.

Prydnadsvärdet

Prydnadsvärdet är ett av de yttersta uttrycken för människors kultur . Blomsterarrangemang, minnesmärken och skulpturer är viktiga inslag. Ofta återfinns denna karaktär där människor möts, såsom vid torg och vid platsbildningar i parker.

Lekvänlighet

Detta handlar om en miljö som inspirerar till lek och som är robust och tål förändringar och hårda tag. Den ska vara intim och helst innehålla både naturmark och lekanläggningar för olika åldrar.

Idrotten

Denna miljö skall inbjuda till rörelse, motion och idrott. Den består av öppna ytor för bollspel och rörelse av olika slag. Här kan också finnas kullar där man kan öva kondition och styrka. Dessa miljöer bör omges av omväxlande och läbildande vegetation. En fördel är koppling till motions- och löparslingor.

Bilaga 2 Idébank med åtgärdsförslag

tillhörande förslag 101110 till Strategi för de gröna frågornas hantering i Österåkers kommun

Nedan följer en lista på förslag till åtgärder för att uppnå de fyra målen i strategidokumentet.

En del av förslagen kan redan vara genomförda eller påbörjade i vissa områden och förslagen kan behöva utvecklas och förändras över tiden. Förslagen är avsedda att vara underlag för den årliga verksamhetsplaneringen så att insatserna kan samordnas med t ex olika planeringsobjekt eller projekt. Andra förslag är av mer generell typ som t ex fortlöpande förbättring av kunskapsunderlagen om kommunens gröna miljöer.

Av numreringen framgår till vilket avsnitt under respektive mål som åtgärdsförslaget hänför sig.

Mål 1: Boende och verksamma i Österåker ska ha god tillgång till parker och natur

1.1.1 Kartläggning och åtgärdsprogram för tillgång till olika park- och naturområden

En kartläggning bör göras över tillgången på olika park- och naturmiljöer i tätorter och småorter. Utgångspunkten i kartläggningen bör vara att alla ska ha tillgång till en variation av park- och naturmiljöer enligt tabell 1, bilaga 1. Med utgångspunkt i kartläggningen bör ett åtgärdsprogram tas fram för att minska bristerna där så är möjligt.

1.1.2 Säkerställa parker, natur och grönområden genom detaljplaner

En utredning bör göras som redovisar hur parker, natur och grönområden skyddas i gällande detaljplaner. På de platser där viktig parkmark inte skyddas via detaljplan bör detaljplaner uppföras/ändras så att skydd finns.

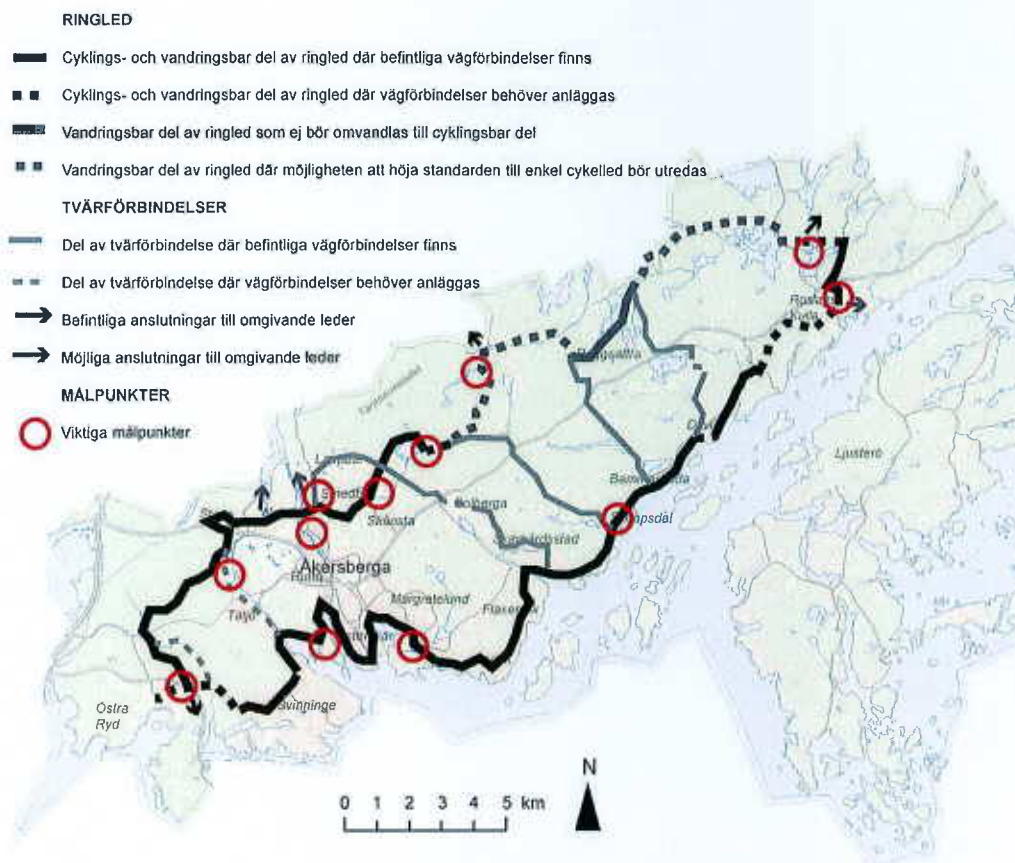
1.2.1 Ringstråk runt Österåkers fastland

För att underlätta kommunikationerna och tillgängligheten till olika rekreationsområden bör ett ringsstråk anläggas som knyter samman kommunens tätorter och samhällen med viktiga målpunkter i Österåkers kust-, kultur- och skogslandskap. Ringstråket bör vara väl skyltat med avståndsangivelser till viktiga målpunkter längs stråket.

Ringstråket består av cykelstråk längs kusten och vandringsstråk genom skogen i norr. För att ge möjlighet till att cykla kortare slingor föreslås även tvärstråk som sammanlänkar ringstråket. Längs många sträckor kan ringstråket och tvärstråken knytas samman via befintliga stigar, vandringsleder och småvägar medan vissa sträckor behöver nyanläggas. Ringstråket har i första hand ett rekreativt syfte och cykelvägar, stigar mm bör i materialval (skyltar, vägmaterial), skala (vägbredder) och sträckning anpassas till det omgivande landskapets karaktär och upplevelsevärde.

Möjligheten att ansluta till angränsande kommuners gång- och cykelstråk ska beaktas.

För förslag på ringstråkets sträckning samt viktiga målpunkter, se karta 1 sid 2.

Karta 1. Förslag till sträckning på ringstråk och tvärstråk

1.2.2 Ringstråk runt Ljusterö

För att öka tillgängligheten till Ljusterös kust bör möjligheten att anlägga en vattennära vandringsled kring Ljusterö utredas.

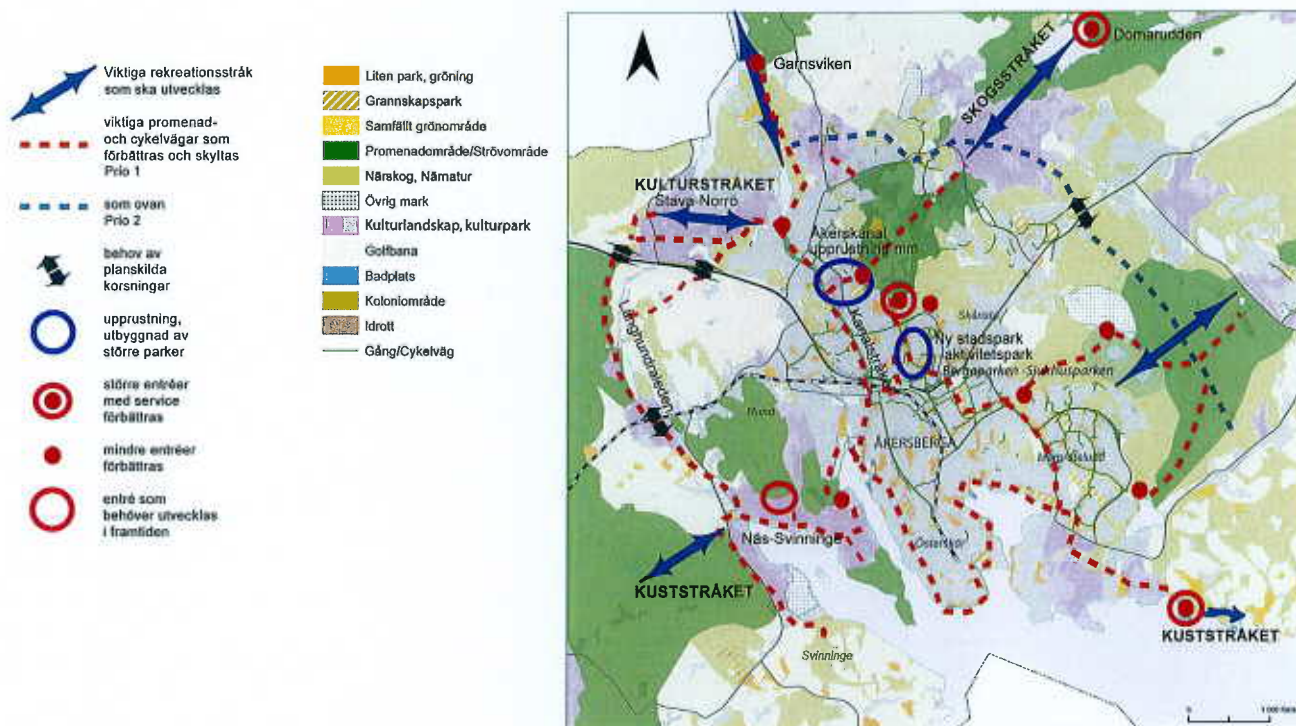
1.2.3 GC-vägar mellan Österåkers tätorter/småorter och olika anläggningar

GC-vägar som underlättar bilfria kommunikationer bör finnas mellan alla Österåkers tätorter och småorter. Dessa bör anläggas på så sätt att de är säkra, upplevs trygga under dygnets alla timmar och att sträckan mellan de olika orterna blir så kort som möjligt. Förslagsvis bör snabba och säkra GC-vägar anläggas i anslutning till Ljusterövägen och till väg 276.

Behovet av säkra GC-vägar till skolor/förskolor, idrottsanläggningar och rekreationsområden måste också beaktas.

1.2.4 Gröna stråk inom Åkersberga

Gröna stråk med GC-väg eller promenadstig bör anläggas mellan bostadsområden, verksamhetsområden och parker inom Åkersbergas tätortsområde. Se karta 2 på sid 3.

Karta 2. Förslag till rekreativ struktur i och kring Åkersberga

1.3.1 Identifiera och säkerställ attraktiva strandområden

För att säkerställa Österåkers kommuninvånarens tillgång till attraktiva strandområden i framtiden är det nödvändigt att identifiera särskilt attraktiva områden och skydda dessa genom att till exempel utöka strandskyddet eller klassificera dem som parkmark i detaljplaner.

En genomgång bör göras av vilka de attraktiva strandområdena i Österåker är. Följande strandområden har i underlagsrapport för rekreation pekats ut som strandområden av intresse:

Valsjön, Brevik – Lervik, Stensnäs, Flaxenviks gård, Ekhammars brygga, Solbergasjön, Bammarboda, Wirens norra strand, Skären – Mellansjö, Österskärs havsbad, Garnsviken, Östra Lagnö, Västbystrand – Ugglan, Arnö, Marum, Solvik, Kvarnsjön, Gärdsvik, Skären, Skåvsjöholm, Rydbo Saltsjöbad, Promenadstråk runt Karsvreta träsk och Bodasjön.

1.3.2 Tillgängliggöra befintliga attraktiva strandområden

För att öka tillgången till attraktiva strandområden bland kommunens alla invånare bör stigar, strandpromenader, GC-vägar, offentliga badplatser och, där vägförbindelse finns, parkeringsplatser anläggas eller uppjustas. Vid förändringar i strandmiljöerna bör hänsyn tas till konsekvenserna för vatten- och strandmiljöer.

Som exempel kan åtgärder för att öka tillgängligheten vidtas i följande strandområden:

Skåvsjöholm och Rydbo Saltsjöbad: Utveckla strandområde vid Skåvsjöholm och badet vid Rydbo Saltsjöbad samt ett område vidare mot Boda träsk till ett attraktivt grönstråk. Möjligheten att anordna strandpromenad förbi kursgården bör utredas. Om detta inte fungerar kan promenadstråket förbindas norr om kursgården med den vackra enebacken som del i stråket.

Norrödden och Stava: Utred framtida grönstruktur in dessa områden. På Norrödden och i Stava finns badplatser, utsiktsplatser m.m. med stora kvaliteter. Dessa platser utgör framtida närparker, grannskapsparker och grönstråk och bör via GC-vägar knytas ihop med Blå leden.

Förbättra det visuella sambandet mellan Stavviken och det flacka landskapet kring Stora Stava. Om det är lämpligt med hänsyn till naturvärden bör vissa siktstråk öppnas genom vassen och tillgängligheten till viken förbättras.

Ubby hage: Bevara Ubby hage och kusten längs Norsundet som värdefullt strövområde både för boende i Svinninge och som del i Österåkers övergripande grönstruktur. Utveckla rekreationsstråk både österut genom Svinninge och norrut mot Träskmosseskogen samt västerut mot Kyrkfjärden.

Flaxenvik: Bevaka och förbättra ett rekreativt samband mellan skogen norr om Flaxenviks bryggväg och Flaxenviksbadet.

Bodasjön: Bevara och utveckla ett sammanhängande promenadstråk runt Karsvreta träsk och Bodasjön. Utveckla en badplats vid Bodasjön t.ex. intill Hästängsuddsvägen.

Solbergasjön: Utred möjligheterna att åstadkomma en strandpromenad runt Solbergasjön och förbättra förutsättningarna för bad.

Kvarnsjön: Utred möjligheten att öka allmänhetens tillträde till stranden i sjöns södra del.

Skären: Förbättra framkomlighet för cykel samt vägvisning till bad vid Skären. Skären och omgivande skogsområde utgör en attraktiv närskog (tätortsnära skog, strövskog) för Mellansjö, Dragboda, Nolsjö och Gärdsvik.

Sundvik - Ljusterö – Åsättra: Områdets intressanta kulturmiljö, vackra betesmarker och förhållandevis lättåtkomliga, obebyggda uddar både vid Nolvik, Ljusterö-Åsättra och söderut mot Ängsvik gör området intressant för utveckling av rekreationsstråk, badplatser mm. Kommunen äger en fastighet som kan vara intressant att utveckla för rekreation.

1.4.1 Förbättra tillgängligheten inom rekreationsområden

Tillgängligheten inom Österåkers rekreationsmiljöer kan underlättas via anläggandet av tydliga entréer, parkeringsplatser, skyltning och stigar. I de fall området finns på privat mark måste samråd ske med markägarna. Förslag på områden där tillgängligheten bör ökas finns under åtgärd 2.1.2.

1.4.2 Tillgängliggör gröna områden för personer med funktionshinder

Tillgängligheten till Österåkers gröna miljöer bör vara god för alla, oavsett faktorer såsom ålder och funktionshinder. Särskilt viktigt är att öka tillgängligheten till tätortsnära naturområden. En plan bör tas fram för vilka områden som ska tillgängliggöras.

1.4.3 Öka tillgängligheten på golfbanor

Möjligheterna att öka tillgängligheten på golfbanor bör ses över. Åtgärden kan innefatta att anlägga säkra passager över golfbanan eller att öka tillgängligheten för skidåkning vintertid. Vid nyanläggning av golfbanor bör behovet av säkra passager över området tillgodoseas från början.

1.4.4 Öka tillgängligheten på idrottsplatserna

På idrottsplatser som är tillgängliga för allmänheten när inte den organiserade idrotten använder dem bör tydlig information över vilka tider idrottsanläggningen är obokad finnas tillgänglig via informationstavlor på plats.

1.4.5 Kollektivtrafik till rekreationsmiljöerna

Kommunen bör arbeta aktivt med SL för att förbättra bussförbindelser till viktiga rekreationsområden. Där busslinjer passerar rekreationsområden bör kommunen verka för att busshållplatser uppförs. Information om de närliggande rekreationsområdena bör finnas vid hållplatser för tåg, båt och buss i anslutning till rekreationsområdena.

1.5.1 Utred den upplevda tillgången till mötesplatser bland olika grupper och åtgärda brister

En studie bör göras över den upplevda tillgången på, och önskemålen om, offentliga mötesplatser bland olika grupper i Österåkers kommun. En mötesplats kan vara ett torg eller en park vars utformning uppmuntrar till möten. Studien bör resultera i en handlingsplan. I handlingsplanen beskrivs t.ex. hur eventuella brister i tillgången på offentliga mötesplatser ska åtgärdas. Här anges också riktlinjer för hur tillgång på mötesplatser i samband med nybyggnation ska säkras.

MÅL 2: Kommunen ska erbjuda boende och verksamma ett varierat utbud av grönområden av god kvalitet

2.1.1 Informera om Österåkers värdefulla landskap

För att skapa större intresse, kunskap och engagemang kring kommunens unika landskap bör informationsskyltar placeras ut på strategiska platser. Dessa skyltar bör innehålla information om områdets naturvärden, historiska och kulturella värden samt praktisk information som underlättar för besökaren. Vid större entréer till attraktiva rekreationsområden bör även skyltar med allmän information om andra karaktärstypiska landskap inom kommunen och tips om fler besöksvärda områden finnas. Ytterligare informationsåtgärder såsom hemsidor och informationsbroschyrer finns föreslagna under Mål 4.

2.1.2 Handlingsprogram för områden med höga helhetsvärden

Inom Österåker finns ett antal områden där höga kultur, rekreations-, natur och/eller vattenvärden sammanfaller, se karta 3 med tillhörande beskrivning. För dessa områden bör handlingsprogram tas fram som beskriver hur man kan utveckla och tillvarata dessa höga värden så att de samverkar och stärker varandra.

2.1.3 Samverkan med privata markägare

Många av Österåkers värdefulla miljöer ligger inom privat mark. Samarbete med de privata markägarna bör påbörjas, både i syfte att ge dem stöd i skötseln av värdefulla kultur-, natur och vattenmiljöer, och för att på ett lämpligt sätt öka allmänhetens tillgång till värdefulla rekreationsmiljöer.

2.1.4 Säkerställ skydd av särskilt värdefulla natur- och kulturmiljöer samt geologiska objekt

För att förstärka och bevara Österåkers natur-, kultur och rekreationslandskap bör möjligheten att bilda natur- eller kulturresevat, eller att stärka skyddet genom avtal med markägare, för de mest värdefulla områdena utredas. Många av dessa områden ägs av privatpersoner och det är viktigt att förslag på bildande av reservat förankras med dessa i ett tidigt skede.

För att förstärka och bevara kommunen som en skärgårdskommun bör särskilt värdefulla marina objekt skyddas. Naturtyper som är ovanliga i regionen och naturtyper som är av riksintresse för naturvärden är viktiga att bevara. Grunda vikarna intar en särställning då de utgör en av de mest värdefulla naturtyperna med stor generell betydelse för kustekosystemet, samtidigt som de tillhör de mest attraktiva områdena för olika former av exploatering och mänsklig verksamhet. I anslutning till de marina miljöerna ligger i de flesta fall landmiljöer med höga naturvärden (våtmarksområden med sumpskogar och havsstrandängar, och lövskogar).

I tidigare beslut (KS § 162) har följande värdefulla tätortsnäraområden pekats ut för ytterligare utredningar: Exman-Hersby, Karsvreta Träsk, Näshalvön, Trastsjöskogen, Hackstaberget och Träskmossen-Vitmossen.

För följande helhetsområden bör behovet av och möjligheterna till skydd genom reservatsbildning eller avtal med markägare ses över:

Rydboholm: Möjligheten att bilda reservat av delar av Rydbyholm bör utredas. Rydboholm är ett kulturhistoriskt intressant landskap känsligt för förändring. Området rymmer även höga naturvärden, främst dess ädellövskogs- och hagmarkslandskap samt ornitologiskt intressanta stränder, samt höga rekreationsvärden. I anslutning till området, öster och sydost om Ullnasjön, finns också ett geologiskt intressant område med De Geer-moräner.

Tärnanområdet: Tärnanområdet har stort värde som sammanhängande skogsområde med höga natur-, rekreations-, och vattenvärden. Möjligheten att utöka de skyddade delarna av skogen bör utredas. Skiren, Mörtvåtern är skyddsvärde limniska miljöer inom Tärnanområdet.

Wira-Östanå-Mälbyhalvön-Stavs äng: Möjligheten att bilda reservat av delar av området Östanå-Mälbyhalvön-Stavs äng bör utredas. Området rymmer stora värden i form av kulturhistoriskt

intressanta bruksmiljöer och herrgårdslandskap känsliga för förändring. Här finns både värdefulla betesmarker i torrare delar och betade havssträndängar, ädellövskog och ekbackar. Området rymmer skyddsvärda limniska miljöer i form av Loåns vattensystem bestående av Loån, Viren, Largen. Två värdefulla marina objekt, Ryssviken och Grönborgsviken, finns söder och norr om Östanå. I anslutning till området finns också ett stort och sammanhängande åsparti av geologiskt intresse som sträcker sig i nord-sydlig riktning mellan sjön Largen och väg 276.

Norra Ljusterö: Möjligheten att bilda reservat av delar av norra Ljusterö bör utredas. Området rymmer kulturhistoriska värden känsliga för förändring i form av skärgårdsjordbruk med 1700- och 1800-talskaraktär, fina sumpskogar, större barnnattskogar och hävdade marker som skogsbeta och ekbackar. Ädellövskogar förekommer också. Det stora området med betad skog är idag en mycket ovanligt företeelse som bör skyddas och vårdas. Området kring Åsättra-Stora Västanberg rymmer även skyddsvärda limniska miljöer. Stadan, Bössarviken, Inre Norsviken och Södra Sandviken är värdefulla marina objekt med grunda vikar, öppna vågexponerade kuststräckor och en av de få laguner som förekommer i kommunen.

Om ett samlat reservat inte är möjligt bör möjligheten att bilda ett rent marint reservat utredas för nordöstra Ljusterö.

Gamla Bolby, Mörtsunda och Tranvik: Områdena rymmer kulturhistoriskt intressanta och känsliga skärgårdsmiljöer med stora upplevelsevärden knutna till ett äldre kulturlandskap (1800-tal och tiden före 1950). Kulturmiljöanalyser med agrar- och skogshistoria bör genomföras för dessa områden.

Skärgården: I mellan och ytterskärgården finns flera områden som redan är skyddade i form av naturreservat. Samtliga underlagsrapporter inkluderar fastlandet och Ljusterö men kommunens område öster om Ljusterö är till stora delar inte undersökta. Framförallt för de marina miljöerna är kunskapen om skyddsvärda miljöer begränsat för de mellersta och yttre delarna av Österåkers skärgård.

2.2.1 Kartläggning och åtgärdsprogram för tillgång på parkkaraktärer

En kartläggning bör göras av tillgången till olika parkkaraktärer i tätorter och småorter. Utgångspunkten i kartläggningen bör vara att alla ska ha tillgång till en variation av parkkaraktärer enligt tabell 2, bilaga 1. Med utgångspunkt i kartläggningen bör ett åtgärdsprogram tas fram för att minska bristerna i de områden där så är möjligt.

2.2.2 Utveckla Österåkers rekreationsområden

Följande rekreationsområden är i behov av en upprustning/utveckling. Möjligheten att öka tillgängligheten för allmänheten ska diskuteras med berörda markägare. Se vidare underlagsrapporten för rekreation, kapitlet Österåkers rekreativa Grönstruktur:

Askdalen – Ullna: Områdets rekreativa värden kan behöva lyftas fram bl.a. genom vägvisning av stigar och rekreativa stråk. Förutsättningarna för att anlägga en regional cykelväg i öst-västlig riktning, från Ullna via Rydbo till Åkersberga bör utredas. Arbetsväg längs Roslagsbanan kan utvecklas till GC-väg.

Östra Ryd – Rydboholm: Det behövs tydligare informations- och hänvisningsskyltar inom området, liksom en rekreativ förbindelse med GC-väg till Åkersberga.

Träskmossen: Träskmossen har stora upplevelsevärden, en säregen skogsmiljö, ostörd och trolsk. Information och vägvisning till området behövs men utformas med stor hänsyn till områdets skogskaraktär. Tillgängligheten till Träskmosseskogen måste ske med stor hänsyn till området karaktär av vildmark. Dialog bör föras med markägare om hänsynsfullt skogsbruk i anslutning till mossen. .

Storträsket – Lillträsket – Långhundraleden: Långhundraledens äldsta sträckning från Täljöviken till Stavaviken, med fornborgen på Gottsundaberget ovan Storträsket, utgör en kulturmiljö av stort värde och med många upplevelsevärden representerade. Sträket behöver utvecklas med ett sammanhängande stigsystem och informations- och vägvisningsskyltar. Trafiksäkra korsningar över/under Roslagsbanan och Svinningevägen behöver tillskapas. Möjligheten att minska buller från Svinningevägen bör studeras.

Näs: Området kring Näs gård och Näsudden representerar stora rekreativa värden. Ett promenadstråk längs vattnet bör utvecklas med informations- och vägvisningsskyltar. Ökad hävd av strandängarna skulle ytterligare förstärka rekreativvärdena. Möjligheten att minska buller från Svinningevägen bör studeras.

Stavaviken – Norrö – Garnsviken: Området kring Stora Stava herrgård och Norrö tingshus utgör ett välbevarat kulturlandskap med bebyggelse och kommunikationssystem som speglar en utveckling från forntid till nutid. Utred framtida grönstruktur inom dessa områden. På Norröudden och i Stava finns badplatser, utsiktsplatser m.m. med stora kvaliteter. Dessa platser utgör framtida närparker, grannskapsparker och grönstråk och bör via GC-vägar knytas ihop med Blå leden. Grusvägar inom området kan via skyltning knytas samman till cykelstråk och där så behövs kompletteras med nya GC-vägar.

Rännilen – Gubbmyran – Långmossen: Ett litet isolerat skogsområde med flera utsiktsberg och intressanta naturområden. Närskog för norra Täljö och Rydbo. Åtgärder behövs vid Roslagsbanan, väg 276 och golfbanan för att minska barriäreffekterna och förbättra sambanden mot kringliggande bebyggelseområden och mellan olika skogsområden. Informations- och vägvisningsskyltar behövs. Negativa effekter av skogsbruk behöver begränsas.

Röllingby backar – Kvisslingby – Gillmyra: Ett tätortsnära, sammanhängande kulturlandskap med forntida inslag. Utveckla rekreativa stråk som även omfattar den viktiga kopplingen mot landskapet kring Österåkers kyrka och med Åkers kanal och Åkersbro. Informations- och vägvisningsskyltar behövs. Röjning och bete eller slåtter behövs för att hålla landskapet öppet.

Tärnanområdet: Ett större vildmarksområde med skog och sjöar. Omfattar även delar i Vallentuna kommun. Informations- och hänvisningsskyltar bör ses över liksom lämpliga lägen för parkering. Begränsa negativa effekter av skogsbruk. Natur- och rekreationsanpassad skogsvård bör tillämpas inom dessa områden. Värna området mot utbyggnad av bebyggelse och vägar. Åtgärder bör ske i samverkan med Vallentuna kommun.

Trastsjöskogen: Ett tätortsnära, tyst strövområde av stort värde för boende i Åkersberga. Informations- och hänvisningsskyltar bör ses över och leder utvecklas. Entré bör ordningsställas mot Åkersberga centrum och entré vid Valsjön bör bevaras och utvecklas. Natur- och rekreationsanpassad skogsvård bör tillämpas inom dessa områden.

Skeppsdal – Vallersvik: Ett välbevarat kulturlandskap med spår från forntiden. Informations- och hänvisningsskyltar behövs liksom andra åtgärder för att öka tillgängligheten i område. Kulturvärden vid Knauborg, Taborg och Bo bör lyftas fram.

Hjälmsättra – Långsjön: Ett välbevarat torp- och småbrukslandskap från 1800-talet. Skog och hagmarker med högt rekreativt värde. Informations- och vägvisningsskyltar och leder behöver utvecklas. Öppna marker behöver skötsel och negativa effekter av skogsbruk begränsas.

Boda – Dyvik – Herrhaga: Ett mosaikartat herrgårdslandskap med flera upplevelsevärden representerade. Informations- och hänvisningsskyltar samt leder behöver utvecklas.

Wiraområdet: Bruksmiljö från 1600-talet, kommunens mest kända kulturmiljö. Kring Wira finns fina rekreationsskogar. Möjligheten att utveckla området, tillsammans med Mälby-Östana-Stavs äng, som ett regionalt intressant turistområde bör utredas. Informations- och hänvisningsskyltar och leder behöver utvecklas. Inom skogsområdena även vindskydd, tältplatser, grillplatser m.m. Begränsa negativa effekter av skogsbruk. Natur- och rekreationsanpassad skogsvård bör tillämpas inom dessa områden.

Mälby – Östana – Stavs äng: Kommunens största sammanhängande herrgårdslandskap med många rekreativa värden samlade. Utgör tillsammans med Wira ett riksintresseområde för kulturmiljö och friluftsliv. Informations- och hänvisningsskyltar bör ses över liksom tillgången till parkering. Underlätta fortsatt åkerbruk och betesdrift. Möjligheten att utveckla området som ett regionalt intressant turistområde tillsammans med Wira bör utredas ytterligare.

Mörtsunda: Ett småskaligt kulturlandskap med skärgårdsjordbruk; hagmarker, skog och strandområden. Informations- och vägvisningsskyltar och leder behövs inom området och från Ljusterö färja. Öppna marker behöver skötsel och negativa effekter av skogsbruk begränsas. Natur- och rekreationsanpassad skogsvård bör tillämpas inom dessa områden.

Gärdsvik – Mellansjö – Åsättra: Ett i stort sett sammanhängande kulturlandskap med stora landskapsbildsvärden. Informations- och hänvisningsskyltar liksom GC-vägar och leder behövs inom området. Kulturlandskapet värnas och öppna marker behöver skötas.

Östra Lagnö: En smal landtunga med ett flertal kulturmiljöer. Rekreativt område med badplats på den östligaste udden. Informationstavlor, vägvisning och andra anordningar för friluftslivet på den östliga udden är i behov av upprustning. Möjlighet att förbättra säkerhet för GC-trafik längs huvudvägen genom Östra Lagnö utan att förvanska områdets karaktär bör undersökas. Vägvisning och informationsskyltar behövs. För att natur- och rekreativsvärden på Östra Lagnö ska bestå måste betesdriften behållas.

Bolby – Vadholma: Ett småbrutet bitvis dramatiskt landskap med både äldre kulturmiljöer och geologiskt intressanta miljöer. Informations- och vägvisningsskyltar och leder behöver utvecklas.

Mjölansjön – Flyn – Tappen: Ett större skogsområde på Södra Ljusterö med äldre skog av högt rekreativt värde. Information, vägvisning och leder behöver utvecklas. Öppna marker behöver skötsel och negativa effekter av skogsbruk begränsas.

Stensvik: Äldre jordbruksbebyggelse och fritidshus. Kan utvecklas till entré mot skogarna kring Mjölansjön och mot Tranvik. Information, vägvisning och leder behöver utvecklas. Möjligheten ordna vandringsled kring Insjön bör utredas.

Tranvik – Kårnäs: Äldre skog och småskaligt skärgårdshemman. Ett landskap med 1800-tals karaktär och med stora rekreativa värden. Ett av de mest intressanta rekreativområdena på Ljusterö. Informations- och vägvisningsskyltar bör ses över liksom tillgången till parkering. Natur- och rekreativanspassad skogsvård bör tillämpas inom dessa områden.

2.2.3 Parkförnyelse i tätorterna/småorterna

För att kunna erbjuda ett modernt och variationsrikt utbud av grönområden i Österåkers kommun behövs förnyelse och utveckling av ett flertal parker. En förnyelse där man ser till behoven idag och i framtiden. Nedan ges förslag på parker (för att kunna peka ut lämpliga grönområden/parker inom Österåkers förnyelseområden behöver gröonstrukturen studeras mer i detalj):

Sjukhusparken och Bergaparken: utvecklas till en aktivitets- och evenemangspark med spännande innehåll, en modern stadspark.

Kanalstråket: Kanalstråket, från Prästfjärden till Tunafjärden, utvecklas till en attraktiv stadspark/kulturpark med olika karaktärer och upplevelser. Kultur- och naturmiljöer ska vårdas och behålla sin egenart.

Ekbacken: Platsen har stor potential att utvecklas till en stadspark för samvaro med café, blomsterprakt m.m., men på den gamla kulturmiljöns villkor.

Linanäs: Medveten gröonstruktureplanering med bl.a. parker och strukturerande element som alléer och häckar bör nyttjas för att skapa en mer sammanhållen karaktär i Linanäs. Lämplig plats för en finpark finns bl.a. vid bryggan i Linanäs intill restaurangen. Som underlag för planläggning inom Linanäs med omnejd bör en landskapsanalys och ett gröonstruktureprogram tas fram.

Grundvik: Om antalet permanentboende ökar kan det finnas behov av en eller två grannskapsparker.

Mellansjö: Vid ytterligare utbyggnad kan behov finnas av någon finpark vid Ljusterö torg. Som underlag för planläggning inom Mellansjö med omnejd bör en landskapsanalys och ett gröstruktureprogram tas fram.

Hummelmora: Allmänning vid Hummelmora brygga kan i framtiden utvecklas till en attraktiv gemensam park.

Täljö – Gottsunda: Vid framtida utbyggnad bör man anlägga en större grannskapspark. Som underlag för planläggning inom Täljö-Gottsunda med omnejd bör en landskapsanalys och ett gröstruktureprogram tas fram.

2.2.4 Förnyelse av befintliga torg

Behovet av förnyelse och upprustning av befintliga torg bör ses över. Torgen bör vara utformade så att de inbjuder till vistelse, möten och aktiviteter. Torgen utformas så att de upplevs trygga och behagliga att passera och att vistas på även när få människor är där.

2.2.5 Säkra tillgången till läkande miljöer i anslutning till vårdmiljöer och äldreboenden

Behovet av nyanläggning, förnyelse och upprustning av utemiljöer i anslutning till vårdmiljöer och äldreboenden bör utredas. Utemiljöerna bör utformas så att de kan bidra till tillfrisknande och upprätthållande av god hälsa. Personal och boende bör göras delaktiga i utformningen av utemiljöerna.

2.2.6 Säkra tillgången till näridrottsplatser

Behovet av nyanläggning, förnyelse och upprustning av näridrottsplatser bör ses över. En näridrottsplats kan vara en bollplan, ett motionsspår med utomhusgym eller liknande. Det viktiga är att de kan användas obehindrat utan tidsbokning och att de är öppna för alla. För att uppmuntra till motion och utevistelse bör tillgången till näridrottsplatser vara god inom hela Österåker.

2.2.7 Anlägg koloni- och odlingslotsområden

Koloni- och odlingslotsområden kan vara värdefulla inslag i landskapsbilden inte bara för lottinnehavarna. Intresset för anläggning av koloni- och odlingslotsområden i Österåker bör utredas och om intresse finns bör koloni- och odlingslotsområden anläggas.

Ambitionen bör vara att förse tätorterna med en variation av odlingslotter, från större ytor med stuga till mindre lotter. Möjligheterna att integrera odlingslotterna i närnaturen bör undersökas, då koloniodlingsföreningar kan fungera som mötespunkter och aktivitetscentrum.

2.2.8 Konstnärlig utsmyckning i offentliga miljöer

Konstnärlig utsmyckning i offentliga miljöer kan användas för att berätta om Österåkers historia och nutid, för att bidra till barns lek och fantasi och för att på andra sätt höja upplevelsen av parkområden. Resurser bör avsättas för utsmyckning av tätorternas parker, torg och gatumuljöer. En särskild satsning bör göras på utsmyckning som främjar barns lek.

2.3.1 Framtagande av lekplatsplan

En lekplatsplan som ger en samlad bild av befintliga lekmiljöer med avseende på placering, kondition och lekvärde bör tas fram. Lekplatsplanen bör innehålla riktlinjer samt kartläggning över tillgång till lekmiljöer för olika åldersgrupper, från småbarnslek och pulkabackar till vistelseplatser för tonåringar. I lekplatsplanen bör även riktlinjer och en kartläggning över tillgången på lekmiljöer anpassade för funktionshindrade barn och medföljande vuxna fastställas. Planen bör vidare innehålla en handlingsplan för upprustning, avveckling och omvandling av befintliga lekmiljöer och nyanläggning i bristområden.

Lekplatsplanen bör vara ett långsiktigt dokument som omfattar minst en 10-årsperiod. Lekplatsplan bör uppdateras regelbundet för att anpassas till ändringar i samband med generationsskiften inom bostadsområden.

2.3.2 Säkra att barn har tillgång till lärande gröna miljöer i anslutning till skolgårdar/förskolegårdar

Gröna miljöer i anslutning till skolgårdar och förskolor är viktiga för barns och ungdomars hälsa och utveckling. De kan också användas som en del av undervisningen. Ett särskilt projekt föreslås som ser över tillgång till lärande gröna miljöer i anslutning till skolgårdar och förskolegårdar. I projektet bör riktlinjer för tillgång och kvalitet på de lärande gröna miljöerna fastställas. Utifrån dessa riktlinjer bör en kartläggning och handlingsplan göras för upprustning av befintliga miljöer och tillskapande av nya lärande miljöer.

2.4.1 Ta fram åtgärdsprogram och belysningsplaner för parker och andra utemiljöer

Ett åtgärdsprogram och belysningsplan bör tas fram för att öka tryggheten i parker och andra utemiljöer. Föreslagna åtgärder ska anpassas till områdets karaktär.

2.4.2 Identifiera viktiga kommunikationsstråk och ta fram åtgärdsprogram och belysningsplan

Ett åtgärdsprogram och belysningsplan bör tas fram för att öka tryggheten längs viktiga kommunikationsstråk för cyklister och gående. Förutom åtgärder såsom belysning, siktröjning och säkra passager bör en analys av möjligheten att kanalisera gående och cyklister till några huvudstråk under dygnets mörka timmar göras. Genom att fler rör sig inom ett och samma område kan tryggheten öka.

2.5.1 Identifiera och skydda s.k. tysta områden och minska buller i natur- och grönområden i Österåkers kommun

En utredning över vart Österåkers tysta natur- och grönmiljöer bör göras. Utredningen bör resultera i en åtgärdsplan över hur de befintliga tysta områdena kan bevaras samt över åtgärder som kan öka tystnaden i viktiga grön- och naturområden.

2.6.1 Framtagande/översyn av skötselplaner och budget för det löpande och periodiska underhållet

Befintliga skötselplaner för parkområden bör ses över och nya skötselplaner tas fram för parkområden som saknar skötselplaner. Planerna bör uppdateras regelbundet.

Mål 3: Österåkers gröna miljöer ska bidra till att uppnå de nationella och lokala miljömålen

3.1.1 Utför kapacitetsanalys för behovet av ytor för reglerande ekologiska funktioner

Kapacitetsanalysen bör utgå från långsiktiga prognoser för förändrat klimat. I Österåkers kommuns perspektiv, är frågor kring dagvattenhantering, flödesreglering och efterbehandling av avloppsvatten de viktigaste frågorna. Kapacitet bör bedömas för följande frågor:

Dagvattenhantering: Behovet av dagvattenhantering måste kartläggas i ljuset av att flödena dels väntas bli större och häftigare, och att kraven på kvalitet ökar med beslutade miljö kvalitetsnormer för ytvatten (samt föreslagna för grundvatten). Kapacitetsanalysen för dagvattenåtgärder bör ingå i ett samlat åtgärdsprogram för vattenfrågor.

Flödesreglering: Ytvattenflöden, såväl dagvatten som naturlig ytavrinning, kan väntas öka och bli häftigare med kommande klimatförändringar. Riskerna har delvis belysts i klimat- och sårbarhetsutredningens material. Risker för skred och översvämningar måste kartläggas, varpå behovet av ytor för att reglera ytvatten kan identifieras. Kapacitetsanalysen för flödesreglering bör ingå i ett samlat åtgärdsprogram för vattenfrågor.

Luftrening och klimatreglering: Kring tätorterna kan ytor för luftväxling att komma att behövas på lång sikt. Luftfiltrerande träd kan behövas kring alla trafikerade vägar. Träd som beskuggare och vindskyddare är ett behov som identifieras på detaljerad nivå. Kapacitetsanalysen kan ske som fördjupning av ÖP.

Biologiska funktioner: Behovet av ytor för ”nyttig” biologisk mångfald beräknas, främst intill viktiga områden för odling, där behovet av pollinerande insekter är avgörande. Här behövs samtidigt ytor för skadedjursbegränsande rovdjur, vilka främst utgörs av rovlevande insekter och spindlar, samt olika fågelarter. Här behövs en regelbunden uppföljning av kunskapsutvecklingen så att rätt biotoper kan reserveras. Kapacitetsanalysen kan ske som fördjupning av ÖP.

3.1.2 Identifiera och säkerställ behovet av ytor för ekologiska funktioner inom befintlig bebyggelse

Kapacitetsanalysen gör det möjligt att genomföra en behovsanalys för befintliga tätorter. Behovet av åtgärder ska också relateras till miljömål och miljömål för individuella vattendrag.

3.1.3 Upprätta ett långsiktigt åtgärdsprogram för dagvattenhantering och flödesreglering (inom ett samlat program för vattenfrågor)

Programmet bör vara långsiktigt och ta hänsyn till väntade klimatförändringar och inrikta sig på problem kring såväl miljö kvalitet som frågor kring säkerhet. Det bör föreskriva åtgärder inom befintliga dagvattensystem, och föreskriva krav på lösningar som utarbetas för framtida bebyggelse och vägar.

Programmet bör också kartlägga den hydrologiska funktionen i samtliga våtmarker och vattendrag och föreskriva åtgärder som förbättrar deras flödesreglerande och vattenrenande funktioner.

Åtgärder som föreskrivs kan vara bl.a.:

- igenläggning av diken och restaurering av våtmarkers hydrologi
- återskapande av meandring
- anläggning av funktionella kantzoner i objektens närmiljöer
- utreda vattenuttag.

3.2.1 Säkra tillgången till produktiva jordbruksmarker och till möjligheterna att bruka dem

Jordbruksmarker med hög produktivitet utgör den mest värdefulla producerande ekologiska funktionen. Dessa marker ger oss möjligheter att odla såväl livsmedel som biobränslen, och ger också möjligheter till kretslopp av närsalter, inte minst fosfor. Inom ett generationsperspektiv kommer dessa markers värde att öka markant, först i ett regionalt perspektiv, men senare också globalt.

Inom denna åtgärd upprättas en kommunal kartläggning av de produktiva markerna, helst med information kring ägar- och brukarförhållanden, samt omgivande resurslandskap (betesmarker). Materialet ska utgöra grund för strategiska bedömningar i översiktsplanen, så att markytor kan bevaras och brukningsmöjligheterna tillvaratas. Riktlinjer, eventuellt med checklista, upprättas med frågor och hänsyn som bör behandlas i samband med bygglov och detaljplanearbete.

Genom åtgärderna säkras förutsättningarna för ett aktivt jordbruk i kommunen, vilket i sin tur ger möjligheter att vårda den rika biologiska mångfald som är knuten till kulturlandskapet, samt att bevara kulturvärden i landskapet.

3.2.2 Säkra möjligheterna till tätortsnära skogsbruk

Möjligheterna till produktivt skogsbruk kartläggs, på så sätt att större områden med hög produktionsförmåga jämförs med önskemål om andra önskemål om värden i skogen; rekreation, biologisk mångfald, reglering av vattenavrinning, etcetera. Kommunen bör upprätta en dialog med markägarna för att diskutera möjligheterna till anpassningar som gör ett aktivt skogsbruk möjligt att samverka med andra anspråk.

Vid översiktlig och detaljerad planering ska konsekvenserna för möjligheter till skogsbruk analyseras.

3.2.3 Säkra tillgången till vattenresurser för dricksvatten och bevattning

Viktiga vattenförekomster, med betydelse för dricksvattenförsörjning, finns redan utpekade i kommunens översiktsplan. Kommunens VA-strategi bör kompletteras med ett utförligare åtgärdsprogram, främst vad gäller dagvatten och ytvattenflöden. Genom dessa åtgärder, ska utpekade vattenresurser säkras på lång sikt. *Vattenkvalitetsfrågor inkl. grundvatten bör ingå i detta i enlighet med Vattendirektivet.*

3.2.4 Säkra funktionen i viktiga produktionsområden för fisk

Kommunens sjöar, vattendrag och kustvatten innehåller flera viktiga reproduktionsområden för fisk, vilka finns redovisade i kommunens Vattenprogram samt Kustinventering. 36 värdefulla områden för lek- och uppväxtområden är utpekade. Prioritera detaljerade åtgärder enligt Kustnära naturvärden i Österåkers Kommun – delrapport Fastlandskust och Ljusterö och Vattenprogram Österåkers Kommun – sjöar och vattendrag.

3.3.1 Identifiera och åtgärda utsläppskällor

Översyn av enskilda och gemensamma avloppsanläggningar. Åtgärdsförslag bör tas fram, som t ex möjligheten att ansluta sig till kommunalt avlopp. Identifiera och informera om lokal påverkan av miljögifter från bl.a. båtbottnfärger.

3.3.2 Restaurera vikar och havsmiljöer

Grunda vikar är ofta av stor generell ekologisk betydelse för kustekosystemet samtidigt som de tillhör de mest attraktiva områdena för olika typer av exploatering och mänsklig verksamhet. Särskilt värdefulla är grunda trösklade vikar eftersom dessa vikar tidigt blir varma och är naturligt näringsrika miljöer med hög biologisk produktion. Dessa vikar är samtidigt särskilt känsliga för påverkan.

Åtgärder är främst:

Åttrupptagen hävd eller ökad hävd av våtmarker i form av bete eller slåtter och vid behov, buskröjning och/eller putsning av tuvor av högvuxet gräs och halvgräs för havstrandängar. För att gynna och bibehålla ett rikt fågelliv kan homogena vassar brytas upp.

Intill vattenobjekt med hög näringsbelastning bör om möjligt kantzoner anläggas med en vegetation som ökar kvarhållande av näringsämnen. Detta är viktigast intill jordbruksmark eller andra ytor utan vegetation.

Anläggande av våtmarker intill känsliga vattendrag, för att dämpa och rena ytvattenflöden.

Införa hastighetsbegränsning av fartygstrafik för att motverka erosion.

De mest värdefulla områdena där åtgärder bör prioriteras i första hand är:

Stadan: En mycket grund trösklad vik och är en av de få laguner som förekommer i kommunen. Laguner är nationellt sätt hotade och område har naturvärde av nationell betydelse.

Bössarviken: En relativt grund vik som ingår i riksintresse för naturvärden och därav naturvärde av nationell betydelse, klass 1. Viken är skyddad från vågexponering och har höga värden för fågel.

Södra Sandviken: En öppen och vågexponerad kuststräcka ingår i riksintresse för naturvärden och därav naturvärde av nationell betydelse, klass 1. Området utgör en ovanlig naturtyp inom länet. Värdena ligger främst i lek- och uppväxtområde för fisk och revir och rastområde för fågel.

Inre Norsviken: En öppen, måttligt vågexponerad kuststräcka på nordöstra Ljusterö. Viken ingår i riksintresse för naturvärden och därav naturvärde av nationell betydelse, klass 1. Naturvärdena är främst knutna till fåglars rast- och häckningsplatser.

Ryssviken: En trösklad och grund vid med skydd för vågexponering och utgör, tillsammans med Stadan, en av få förekommande laguner. Dessa miljöer är nationellt sätt hotade och prioriterade naturtyper med naturvärden av nationell betydelse, klass 1.

Andra värdefulla områdena där åtgärder kan behövas:

Kårsnäsbranten

Sundviken

Grönborgsviken

Edsviken (Gässviken)

Täljöviken

Kyrkfjärden

3.3.3 Ta fram artspecifika handlingsprogram för havslevande arter

Artspecifika handlingsplaner bör upprättas för de arter där kommunen vill påta sig ett särskilt ansvar för bevarandet. Det kan vara arter som är särskilt viktiga för kommunens identitet, samt arter där

viktiga delar av populationen finns inom kommunen. Sådana arter är ej utpekade i underlaget, men skulle kunna vara olika hotade skärgårdsfåglar, t.ex. ejder och silltrut, fiskarter som den hotade aspen och däggdjur som säl och utter.

3.4.1 Restaurera våtmarker, sjöar och vattendrag

Återskapa naturliga vattenstånd genom igenläggning av diken i våtmarker. Öka eller återuppta hävdade våtmarker i form av bete eller slåtter och vid behov buskröjning och/eller putsning av tuvor av högvuxet gräs och halvgräs. För att gynna och bibehålla ett rikt fågelliv kan homogena vassar brytas upp.

Intill vattenobjekt med hög näringsbelastning bör om möjligt kantzoner anläggas med en vegetation som ökar kvarhållande av näringsämnen. Detta är viktigast intill jordbruksmark eller andra ytor utan vegetation.

Anläggandeanläggande av våtmarker intill känsliga vattendrag, för att dämpa och rena ytvattenflöden.

Återskapa meandrande flöden i vattendrag som tidigare rätats ut.

Förhindra spridning av främmande arter (främst signalkräfta, vattenpest, regnbåge och mink). Skydda befintliga sjöars bestånd av flodkräfta.

De mest värdefulla områdena är:

Tärnanområdet-Undal: Ett värdefullt område med särskilt värdefulla sjöarna Drängsjön, Skiren och Mörtvättern. Området har särskilt goda förutsättningar för att hysa en hög mångfald av arter och rödlistade arter .

Loåns vattensystem, Wira och Östanå: Ett kluster av värdefulla sötvattens- och landmiljöer med bl.a. Loån, Viren och Largen.

Norrö-Södra Garnsviken: Vik med mycket höga naturvärden.

Åsättra-Stora Västanberg: Område med ett flertal sjöar med höga naturvärden.

Åkerströmmen/Åkers kanal

Storträsket på Ingmarsö

Karsvreta Träsk

3.4.2 Åtgärda vandringshinder för fisk

Vattenhinder har identifierats för 14 sjöar och 8 vattendrag i kommunen. Dessa hinder bör rivas alternativt att man skapar fria vandringsvägar förbi hinder. Åtgärder av vandringshinder är särskilt angelägna i kustmynnande vattendrag då de utöver att gynna den biologiska mångfalden även bidrar till att öka andelen rovfisk längs kusten. Inventeringen av sjöar och vattendrag är dock ej kommuntäckande.

I första hand bör följande vattendrag åtgärdas:

Wiraån

Loåns vattensystem

Åkers kanal

3.4.3 Identifiera och åtgärda utsläppskällor

Översyn av enskilda och gemensamma avloppsanläggningar. Åtgärdsförslag bör tas fram, som t ex möjligheten att ansluta sig till kommunalt avlopp. Identifiera och informera om lokal påverkan av miljögifter från bl.a. båtbottnfärger. Åtgärderna bör beskrivas inom ett samlat åtgärdsprogram för vatten.

3.4.4 Ta fram artspecifika handlingsprogram för arter knutna till sötvatten

Artspecifika handlingsplaner bör upprättas för de arter där kommunen vill påta sig ett särskilt ansvar för bevarandet. Det kan vara arter som är särskilt viktiga för kommunens identitet, samt arter där viktiga delar av populationen finns inom kommunen. Sådana arter är ej utpekade i underlaget, men skulle kunna vara olika vattenväxter, sjöfåglar eller fisk.. Åtgärdsprogram från Naturvårdsverket finns för närvarande för hotade arter finns för uddslinke, flodkräfta, asp och utter.

3.5.1 Sköta ängs- och hagmarker

För att även på sikt skydda arter knutna till betesmarker bör arealen naturliga gräsmarker öka. Ett första steg är dock att se till att befintliga betesmarker med höga naturvärden sköts på rätt sätt. Återupptagning av och/eller ökad hävd i form av bete i kommunens värdefulla naturbetesmarker bör prioriteras. Kommunen kan uppmuntra markägare genom att förmedla kontakten med Länsstyrelsens handläggare för miljöstödd. Kommunen kan även bidra till kostnader för röjning och stängsling för att stimulera restaurering av marker.

Prioritera havsstrandängar och betad skog, främst inom:

Vira-Östanå området

Norra Ljusterö

3.5.2 Återskapande av slåttade marker

Skapa naturliga slåttermarker genom att ändra hävd från bete till slåtter, gärna i kommunens värdefulla våtmarksområden. Hamling av träd i några marker som sköts med slåtter eller bete för det kulturhistoriska intrycket så väl som betydelsen för fåglar, insekter och lavar.

3.5.3 Inventering och skydd av småbiotoper i odlingslandskapet

Österåkers kommun bör inventera och dokumentera småbiotoper i odlingslandskapet för att därefter föreslå relevanta bevarandeåtgärder. Identifiera de småbiotoper som skyddas enligt biotopskyddet i förordning (1998:1252) om områdesskydd enligt miljöbalken m.m., bilaga 1.

3.5.4 Betespool

Undersöka möjligheterna till kommunala avtal med djurägare.

3.5.5 Ta fram arts specifika handlingsprogram för kulturlandskapets arter

Arts specifika handlingsplaner bör upprättas för de arter där kommunen vill påta sig ett särskilt ansvar för bevarandet. Det kan vara arter som är särskilt viktiga för kommunens identitet, samt arter där viktiga delar av populationen finns inom kommunen. Sådana arter är ej utpekade i underlaget, men skulle kunna vara olika kärlväxter och insekter, men även svampar och fåglar knutna till odlingslandskapet.

3.6.1 Sköta skogar av högt värde för rekreation och naturvärden så att dessa värden bibehålls och ökar

Skötsel av skogar förutsätter dialog och samverkan med de markägare som har rådighet över skogsmarken. Kommunen kan bidra till att åtgärder genomförs genom att beskriva de positiva effekterna av olika förslag för markägare, samt förmedla kontakter med möjligheter till naturvårdsbidrag där intresse för detta finns. På kommunens egna skogsmarker kan åtgärder enligt nedan genomföras på eget initiativ.

För att öka och bibehålla den biologiska mångfalden i skogslandskapet bör en mosaik av skogsbiotoper eftersträvas. En rad olika åtgärder är därför nödvändiga.

För barrskogar och blöta skogar är det främst att öka andelen brandpåverkad skog genom naturvårdsbränning, röjning runt grova tallar för att gynna kryptogamer, insekter och fåglar knutna till solexponerade stammar, t ex reliktbock på tallar. Igenläggning av diken för att öka arealen blöt skog, med prioritering i områden som redan har höga naturvärden. Bortröjning av gran i talldominerade skogsbiotoper.

Det finns några betade skogar i kommunen, bl.a. en större sammanhängande gammal barrskog som betas på den sydvästra delen av Norra Ljusterö och som är unik för länet. Dessa betade skogar är mycket värdefulla varför fortsatt hävd bör prioriteras. Andelen betade skogar bör ökas.

För ädellövskogar i skogslandskapet bör bortröjning av gran och tysklönn prioriteras tillsammans med röjning runt grova ekar för att gynna främst lavar och insekter. Spara hålträd och öka andelen död ved för att gynna insekter, kryptogamer och fåglar.

Öka andelen död ved genom att inte rensa bort död ved från skogarna och genom ringbarkning av träd.

De skogsområden där åtgärder är högst prioriterade är dessa:

Tärnanområdet

Barrskogar på Ljusterö

Kustnära sumpskogsobjekt på Ljusterö

Sumpskogar väster om Vira bruk

Betad skog på norra Ljusterö

Klass 2 objekt enligt naturinventeringen i rapporten Biologisk mångfald och geologiska värden i Österåker – regionalt värde (nyckelbiotoper)

Klass 3 objekt enligt naturinventeringen i rapporten Biologisk mångfald och geologiska värden i Österåker – **kommunalt värde**

3.6.2 Ta fram artspecifika handlingsprogram för skogslevande arter

Artspecifika handlingsplaner bör upprättas för de arter där kommunen vill påta sig ett särskilt ansvar för bevarandet. Det kan vara arter som är särskilt viktiga för kommunens identitet, samt arter där viktiga delar av populationen finns inom kommunen. Sådana arter är ej utpekade i underlaget, men skulle kunna vara t.ex. ovanliga svampar eller barrskogsinsekter, skogsfåglar som tjäder och järpe, samt möjligen även lo och varg.

3.7.1 Sköta ädellövskogar av högt värde för rekreation och naturvärden så att dessa värden bibehålls och ökar

Åtgärder måste planeras i samråd med berörda markägare.

Hamling och skogsbete i bra åtgärder i de fall man vill restaurera odlingslandskapets naturmiljöer. Mindre gallring och röjning för att gynna ädellövträd såsom borrhöjning av gran, tysklönn och sly. Kommunen har runt 900 jätteträd med en koncentration längs fastlandskusten och de större herrgårdarna.

Bevara även hålträd där bl.a. en lång rad specialiserade insektsarter lever. Prioritera de kustnära lövskogar med höga naturvärden som är kopplade till höga marina och limnologiska värden. Dels kustnära ädellövskogar i anslutning till de större herrgårdarna, men även på öar ute i skärgården.

Röjning runt grova träd, särskilt ekar, för att gynna kryptogamer, insekter och fåglar knutna till solexponerade stammar, t ex.

Öka andelen död ved genom att inte rensa bort död ved från skogarna och genom ringbarkning av träd.

Områden där åtgärder är särskilt högt prioriterade är bl.a.:

Rydboholm

Östanå

Stavs äng

3.7.2 Ta fram artspecifika handlingsprogram för ädellövskogarter

Artspecifika handlingsplaner bör upprättas för de arter där kommunen vill påta sig ett särskilt ansvar för bevarandet. Det kan vara arter som är särskilt viktiga för kommunens identitet, samt arter där viktiga delar av populationen finns inom kommunen. Sådana arter är ej utpekade i underlaget, men skulle kunna vara olika lavar, vedsvampar och vedinsekter knutna till jätteträd, eller fåglar knutna till ädellövskog.

3.8.1 Åtgärda spridningsbarriärer i form av vägar och bebyggelse

De största barriärerna för spridning utgörs dels av de naturliga barriärer som fjärdarna i skärgården utgör, dels av vägar och bebyggelse, där tätorten Åkersberga har störst betydelse. Längs kusten finns också ett stort antal svaga partier där bebyggelse utgör barriärer. Längs flera vattendrag finns vandringshinder som utgör barriärer för bl.a. fisk.

Åkersberga tätort: En detaljerad kartläggning genomförs av var de viktigaste bristerna i samband finns. En plan för åtgärder utarbetas som innefattar förslag i olika skalor. I planen listas sådana åtgärder som kan vidtas på kort sikt, där kommunen själva har rådighet och med rimliga resurser kan vidta åtgärder, t.ex. trädplanteringar eller vård av ädellövskogsbestånd. På lång sikt listas åtgärder som kan vidtas i samband med större projekt, t.ex. ekodukter, groddjurspassager och viltpassager.

Kustlinjen: En detaljerad kartläggning genomförs av var de viktigaste bristerna i samband finns. En plan för åtgärder utarbetas som innefattar förslag i olika skalor, enligt ovan.

Vattendrag: Vandringshinder för fisk åtgärdas, enligt förslag till åtgärder i Vattenprogrammet.

3.8.2 Identifiera svaga områden inom spridningssamband och förstärk dessa

De utpekade spridningssambanden innehåller svaga partier där förstärkningar bör utföras. En tydlig kartläggning av habitatnätverk och spridningssamband bör utföras, och det är lämpligt att invänta den vegetationskartering som är planerad för hela länet.

Spridningssamband för barrskogar: Spridningssamband för såväl friska barrskogar som bestånd med gamla tallar kartläggs i detalj. I svaga partier utarbetas förslag på förstärkningar. För friska barrskogar kan det vara aktuellt att låta mindre områden skog utvecklas till gammelskog. För gamla tallbestånd kan det vara aktuellt att låta mindre grupper av tallar utvecklas till gamla bestånd, samt att gallra och röja för att få ljusöppna bestånd.

Spridningssamband för lövskogar: För lövskogar är det viktigt att främst låta kärnområden med gamla ädellövträd få en god vård. Strategiskt placerade bestånd av yngre lövträd bör tillåtas att på sikt utveckla höga värden. Åtgärder planeras i samband med åtgärder för förstärkning av kulturmiljövärden.

Spridningssamband för naturliga gräsmarker: Möjligheterna att utveckla samband över hela kommunen är begränsade. Fokus bör ligga på att utveckla samband inom Wira – Östanå samt norra Ljusterö. Restaurering och skötsel av befintliga gräsmarker är första prioritet, i andra hand beaktas möjligheterna till återupptagen hävd i marker som ligger i anslutning till kärnområdena. Åtgärder planeras i samband med åtgärder för förstärkning av kulturmiljövärden.

Spridningssamband för strandlevande arter: I första hand prioriteras samband där de viktigaste kärnområdena ingår. I andra hand utvecklas biologiska kvaliteter i strandområdena intill dessa. Åtgärder planeras i samband med åtgärder för förstärkning av kulturmiljövärden.

Spridningssamband för våtmarks- och sumpskogslevande arter: Åtgärder inriktas på att i första hand skapa lokala samband kring de större våtmarksområdena i skogslandskapet. Åtgärder planeras i samband med åtgärder för att restaurera hydrologiska funktioner för att skapa en bättre reglering av ytvattenavrinningen.

Mål 4: Österåkers gröna miljöer bidrar till kommunens attraktivitet som skärgårdskommun

4.1.1 Lyft fram kommunens värdefulla landskapsområden som en del av kommunens varumärke.

I det fortsatta varumärkesarbetet bör de gröna miljöerna ha en framträdande plats. Strategier och åtgärder för hur de värdefulla landskapen kan marknadsföras bör tas fram.

4.1.2 Information om kommunens värdefulla landskapsområden bör ha en egen plats på kommunens web-plats.

Web-platsen kan förslagsvis länka till en interaktiv databas där PDF:er med information i form av kartor, foton och texter om de besöksintressanta områdena finns tillgänglig. I databasen kan även skikt med information från underlagsrapporterna läggas in för den som vill veta lite mer.

4.1.3 Publikationer om Österåkers värdefulla landskapsområden

Ett koncept för en enhetlig utformning, med stöd av varumärket och kommunens grafiska profil, av informationsskyltar och publikationer om Österåkers värdefulla landskapsområden bör tas fram. En publikation om kommunens värdefulla gröna miljöer liknande den tidigare ”Upptäck Österåker” skulle vara en stor tillgång liksom områdesspecifika informationsbroschyrer för de mest besöksintressanta områdena.

4.1.4 Riktad information till olika målgrupper.

Som en del i marknadsföringen kan riktad information om de rekreativa möjligheterna i Österåkers värdefulla landskap tas fram. Målgrupperna kan vara barn och ungdomar, potentiella invånare och nyinflyttade, potentiella företag samt turister och researrangörer. Möjligheten att samverka med Turistsamverkan i Roslagen samt turistentreprenörer verksamma i kommunen bör undersökas.

4.2.1 Dialog med företag, föreningar, organisationer och allmänhet

En kontinuerlig dialog bör föras för att kommunen ska få kunskap om de boende och verksammas önskemål om den gröna miljön och för att de boende och verksamma ska få ökad kunskap om kvalitéerna i Österåkers landskap. Dialogen kan t.ex. ske i form av ett årligt seminarium/informationsmöte om vad som händer med de gröna miljöerna i kommunen.

4.2.2 Dialog med markägare

Förutom samarbeten om specifika projekt bör även en kontinuerlig dialog finnas mellan politiker och tjänstemän i kommunen och kommunens markägare. Dialogen kan ske i form av årligen återkommande möten där kommunen och markägare dels samtalar om pågående och planerade projekt och dels får information om frågor som t.ex. gäller nya lagar som påverkar markägarna, om olika sätt att sköta sina marker på och om intressanta exempel där markägare, allmänhet och kommun samverkat på ett kreativt sätt.

4.2.3 Internutbildning för kommunens tjänstemän och politiker

För att ge kommunens politiker och tjänstemän, inkl de tjänstemän som finns inom Turistsamarbetet i Roslagen, uppdaterade kunskaper för att kunna ge bra information och fatta bra beslut om gröna frågor bör internutbildningar ordnas. Internutbildningen kan t.ex. ske i form av årligen återkommande seminarier som behandlar aktuell lagstiftning och forskning gällande landskapsfrågor.

4.2.4 Internutbildning för personal inom skola, vård och omsorg

För att ge kommunens personal inom skola, vård och omsorg kunskap om hur Österåkers gröna miljöer kan användas i pedagogiken och för att ge positiva effekter för inlärningsförmåga, hälsa och tillfrisknande bör särskilda utbildningar anordnas. De gröna miljöerna är en mycket viktig beståndsdel i folkhälsoarbetet och är mycket värdefull för handikappade och äldre.

4.2.5 Naturvägledning om kommunens natur-, kultur och rekreationsområden

Möjligheten att tillsammans med intresseorganisationer i kommunen genomföra olika riktade insatser för att informera och uppmuntra allmänheten att använda Österåkers gröna miljöer bör utredas. Naturvägledning skulle t.ex. kunna ske i form av naturguidningar och skolaktiviteter.

4.3.1 Handlingsprogram i samband med det årliga VP-arbetet.

Med utgångspunkt i "det här dokumentet" samt underlagsrapporterna bör ett handlingsprogram med budget för skötsel av Österåkers gröna miljöer tas fram. I handlingsprogrammet bör planerade åtgärder för de närmaste åren beskrivas tillsammans med budgetäskande för åtgärderna. Den nämnd som handhar naturfrågor i kommunen bör ges ett samordnande uppdrag. När budgeten antas ska också anges vilken nämnd som är ansvarig för genomförande.

4.3.2 Uppföljning av handlingsprogrammet

I det årliga bokslutsarbetet bör en uppföljning av handlingsprogrammet ske. Uppföljningen bör ske på sätt som anges i kommunens bokslutsdirektiv.,

4.3.3 Åtgärdsprogram för Österåkers tätortsnära park- och naturområden

Under mål 1 och mål 2 föreslås ett antal utredningar (åtgärd 1.1.1, 1.1.2, 1.3.1, 1.4.2, 1.5.1, 2.2.1, 2.2.6, 2.2.7, 2.3.1, 2.3.2, 2.4.2) med syfte att förbättra kunskapen om tillgång, innehåll och kvalité på Österåkers tätortsnära park- och naturområden. Dessa utredningar kan med fördel samordnas i ett "åtgärdsprogram för Österåkers tätortsnära park- och naturområden".

4.3.4 Planeringsriktlinjer för Österåkers värdefulla landskap

På ett antal ställen i detta dokument (i blå rutor) föreslås planeringsriktlinjer. Dessa planeringsriktlinjer kan med fördel samlas och fördjupas i ett dokument med syfte att ge stöd både för kommunens tjänstemän och till konsulter som är involverade i planerings-, gestaltungs- och skötselprojekt inom kommunen.

4.3.5 Fortsatt uppdatering av databaserna knutna till underlagsrapporterna

För att informationen om Österåkers landskap ska vara fortsatt aktuell bör en kontinuerlig uppdatering av geodatabaserna genomföras. Vart 3:e år bör en genomgång av databaserna göras för att säkerställa att all ny information om Österåkers landskap är införd i geodatabaserna och att inaktuell information har tagits bort.

4.3.6 Fördjupad kunskap om Österåkers kulturmiljöer

I samband med arbetet med underlagsrapporten för kulturmiljö har det inte varit möjligt att genomföra fördjupningsstudier kring de kulturhistoriska agrara landskapen. Ett fördjupat arbete kring kulturmiljö och landskap skulle vara värdefullt för att allteftersom komplettera geodatabasen. I samband med denna bör riktlinjer i kulturmiljörapporten ses över och mer detaljerade och platsanknutna riktlinjer för skydd, placering av ny bebyggelse, hantering av vindkraft m.m. tas fram. Som underlag för riktlinjer behöver också en övergripande visuell landskapsanalys utföras.

4.3.7 Samlat åtgärdsprogram för vattenfrågor

Arbetet med vattenfrågor bör samlas i ett dokument som beskriver kommunens strategi för arbetet, samt samlar de åtgärder som ska vidtas för att förbättra vattenkvalitet, volymtillgång till vatten, ekologisk status och vattenmiljöernas funktion för den biologiska mångfalden.

Dokumentet bör samla befintliga strategier och program, t.ex. vattenprogrammen för sötvatten och kustvatten, dagvattenpolicy, m.m. I programmet bör också inkludera riktlinjer från denna grönplan: 3.1.1, 3.1.2, 3.1.3, 3.2.3, 3.2.4, 3.3.1, 3.3.2, 3.4.1, 3.4.2, 3.4.3, 3.8.1, 3.8.2.

För att uppnå uppställda mål, måste åtgärder vidtas på många håll, inom dagvattenhanteringen, avloppshanteringen, inom jordbruket och skogsbruket, inom verksamhetstillsynen o.s.v. För att kunna arbeta effektivt, bör åtgärder samordnas. Av samma anledning är det lämpligt att upprätta en gemensam databas för åtgärder som genomförs, där samtliga aktörer kan dokumentera genomförda åtgärder. Detta gör uppföljning av åtgärder effektiv. Provtagning av vattenkvalitet bör också samordnas på liknande sätt. Sammantaget ger detta stora möjligheter att nå uppställda mål och beslutade miljö kvalitetsnormer.

Det samlade vattenprogrammet, liksom databasen för åtgärder och provtagning, måste utformas i samverkan med alla berörda parter inom kommunen.

4.3.8 Fördjupad kunskap om mellan- och ytterskärgården

Mellan- och ytterskärgården är inte inventerad i de fem underlagsrapporterna. Underlagsrapporterna behöver därför kompletteras med kunskap om mellan- och ytterskärgården.

4.3.9 Fördjupad och kompletterande kunskap om limniska miljöer

Fortsatta utredningar för att inkludera kommunens samtliga limniska miljöer.

Utpeka områden som ”Ekologiskt särskilt känsliga områden” ESK-områden i väntan på marina reservat.

4.3.10 Kompletterande kunskap om åtgärdsförslag för ädellövskogsmiljöer från Skogsstyrelsens nyckelbiotopsinventering

En genomgång av de åtgärdsförslag som har importerats från Skogsstyrelsens nyckelbiotoper och objekt med naturvärden bör ske, främst för ädellövskogsobjekt.